

MARTIN BENEDIK

**IN
PIAM
MEMORIAM**

Priročniki Teološke fakultete

e2

2013

Martin Benedik

IN PIAM MEMORIAM

Priročniki TEOF - e 2

UNIVERZA V LJUBLJANI
TEOLOŠKA FAKULTETA
Katedra za zgodovino Cerkve in patrologijo

Martin Benedik

**IN
PIAM
MEMORIAM**

Latinski napisи novejših obdobij
kot študijski pripomoček pri učenju latinščine
na nadaljevalni stopnji

Elektronska izdaja

Teološka fakulteta
Ljubljana
2013

PRIROČNIKI TEOF - e2

Univerzitetni učbenik
za študente Teološke fakultete Univerze v Ljubljani

IN PIAM MEMORIAM

Latinski napisи novejših obdobjij kot študijski pripomoček
pri učenju latinčine na nadaljevalni stopnji

Recenzenta: izr. prof. dr. Jerneja Kavčič FF UL
doc. dr. Matej Hriberšek FF UL

Urednik zbirke: doc. dr. Miran Špelič OFM

Oblikovanje in prelom: Tina Bruno, ZBF

Izdala in založila: Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani
Poljanska cesta 4
1000 Ljubljana

Za založbo: prof. dr. Christian Gostečnik OFM, dekan

Elektronska izdaja: <http://www.teof.uni-lj.si/?viewPage=364>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

NEKAJ SPLOŠNIH PODATKOV O LATINSKIH NAPISIH

Vedo, ki se ukvarja z napisi, imenujemo epigrafika; grški izraz se v latinčino navadno prevaja kot *inscriptio* (*in* = *v*, *na*, *scribo* = *pišem*). Število latinskih napisov je brezmejno. Antične latinske napise je sistematično zbiral nemški arheolog, zgodovinar in Nobelov nagrajenec Theodor Mommsen, ki jih je tudi začel l. 1863 izdajati v Berlinu v znameniti seriji *Corpus inscriptionum Latinarum* (C. I. L.). V tej zbirki so objavljeni tudi antični latinski napisi, ki so bili najdeni na ozemlju Slovenije. Najbolj temeljito delo o napisih na naših tleh sta l. 1938 prispevala Hoffler in Saria: *Antike Inschriften in Jugoslawien* (AIJ); ko pa so bili ob raznih arheoloških izkopavanjih odkriti še številni novi napisi, sta jih sistematično obdelala Jaro in Ana Šašel ter jih objavila v treh zvezkih. Proti koncu 20. stol. smo v slovenskem prostoru dobili nekaj zelo izčrpnih monografij o latinskih napisih, ki so jih o posameznih regijah (Nevidunum, Emona, Poetovio) prispevali kolegi arheologi.

Kar zadeva vsebino, je seveda daleč največ nagrobnih napisov. Ne gre samo za cesarje in visoke državne uradnike, katerih funkcije so natančno navedene bodisi po kronološkem zaporedju (t. i. *cursus honorum*) bodisi od najvišjih do manj pomembnih, temveč tudi za preproste ljudi, katerih izguba je preživele(ga) močno pretresla; nekateri takšni napisi so prave lirične umetnine. Napisi na stavbah, zlasti na svetiščih, natančno povedo, kdaj, pod katerimi cesarji ali lokalnimi uradniki, za čigav denar je bilo nekaj zgrajeno. Natančno oko arheologa opazi napis tudi na delih pohištva, na gradbenem materialu, n. pr. na kamnih, opeki, ceveh; sporočajo nam imena izvajalcev del, imena nadzornikov in naročnikov, govorijo o delavnicah in kamnolomih, iz katerih material prihaja. Zelo zanimive so t. i. *tabellae defixionum*, zaročitveni obrazci, s katerimi je prizadeta oseba nad tekmeča skušala priklicati sile zla in ga / jo povsem onesposobiti. Vojaške diplome, ki so jih odsluženi vojaki dobili kot odpustnice po odsluženi vojaški službi, omogočajo vpogled v sistem rimske vojske, v provenienco vojakov, v kraje bojevanja, v napredovanje, v pravice povezane s pridobljenim državljanstvom. Iz napisov v Pompejih začutimo ozračje predvolilne kampanje, ko so nekateri svojemu kandidatu skušali pridobiti kak glas,

nekateri pa so pri umetni svetlobi in na skrivaj opozarjali na slabosti protikandidata. Napisi nam neposredno govorijo o kmečkih opravilih, o prirastku pri živini, o obrtniških delih, o prihodu novih sužnjev, povsem spontano in odkrito ter brez nepotrebnega leporečja. Vabijo na prireditve, še posebej na gladiatorske igre in posameznim nastopajočim izkazujejo podporo in občudovanje.

Filološka stroka se še posebej rada ukvarja z napisi iz Pompejev, ki so bili dolga stoletja varno shranjeni pod debelimi plasti zemlje in jih nihče ni mogel spreminjati ali dopolnjevati, kar se je lahko dogajalo pri prepisovanih besedilih. Nekaj podobnega velja za napise iz šempeterske nekropole; ker so bili s čelno stranjo ugreznjeni v rečno dno, voda ni mogla zlizati reliefov in vklesanih besedil, zato so se ta lepo ohranila.

PRIČUJOČA ZBIRKA NAPISOV

Naslednja zbirka napisov prinaša 191 latinskih napisov novejših obdobjij, pet jih je pa iz antike. Nahajajo se na pokopališčih, na sakralnih objektih, mostovih, mestnih hišah, glasbilih, zvonovih, umetniških slikah, zvonikih in urah, spominskih ploščah, v kriptah, na podstavkih kipov, znamenjih in še kje. Podpisani zbiratelj je bolj ali manj vse napisе, ki jih je opazil na svojih sprehodih in izletih, tudi fotografiral; nekatere je pozneje vključil v pouk latinščine za študente zgodovine in teologije, zlasti v urah pred prazniki ali pred kakim grozečim kolokvijem, ko so bili slušatelji z mislimi povsod drugod, samo ne pri latinski slovničici. Študentom so bili napisи navadno izročeni v prepisani obliki in so bili od njih tudi lepo sprejeti; večkrat je bila izražena pobuda, da bi bili dostopni v knjižni oblikи. V tej zbirki je vsakemu napisu priložen tudi prevod, tako da bo vsebina razumljiva tudi tistemu bralcu, ki se latinščine ni učil ali se pouka spominja le po mučnih prvih lekcijah, ko se je samo spre-galo in sklanjalo; s priloženimi prevodi želimo knjigo posredovati čim širšemu krogu uporabnikov. Večina tu zbranih napisov je opremljena tudi z originalno fotografijo. Če je posnetek slab ali zaradi nepravilne osvetlitve slabo viden, je napis tudi v celoti prepisan.

Zbrani napisи so razdeljeni v 9 poglavij. Prva tri poglavja vsebujejo napisе iz Slovenije; na prvem mestu je najviše ležeči latinski napis v Sloveniji, namreč na Malem Triglavu. Sledijo ostali napisи z Gorenjske in Primorske. Ljubljanskih napisов je razmeroma malo, bralec jih bo

lahko našel v knjigi Silva koprive, Ljubljana skozi čas, Ljubljana 1979. Tudi napisov s Štajerske je relativno malo. Četrto poglavje prinaša napis iz Avstrije, največ s Koroške, naslednja tri poglavja pa napise iz Italije, iz tistih pokrajin, kamor naše turistične agencije najraje vodijo svoje izletnike ali kamor se je najlaže pripeljati z lastnim prevozom. Osmo poglavje je namenjeno napisom iz Nemčije, deveto pa vsebuje napise iz Francije in Švice. Dobra polovica tu objavljenih napisov je nabožne vsebine, nekoliko manjši del pa posvetne. Bralec oziroma uporabnik bo seveda prebral tiste, ki ga bolj zanimajo, učitelj latinščine prav tako, s tem da bo učence opozarjal tudi na slovnične posebnosti, glagole, deponentnike, participe, števnike. Posebno pozornost smo namenili napisom, pri katerih je nekatere črke treba razumeti kot rimske številke; če jih seštejemo skupaj, dobimo letnico, govorimo o kronogramih. Pri teh smo črke – rimske številke rahlo povečali ali odebobili in za podatkom o najdišču napisa pripisali dobljeno letnico.

Zbiratelj ima v svojem zasebnem arhivu še nešteto posnetkov, vendar jih ni vključil v to zbirko, bodisi ker so res slabo berljivi bodisi ker vsebujejo toliko okrajšav, da jih ni bilo mogoče v celoti razvozlati. Tudi študenti, doma iz raznih predelov Slovenije, prinesejo z domačih krajev ali s svojih potovanj zanimive napise; njihovi prispevki bodo lahko obogatili naslednjo izdajo.

Zbiratelj nikakor ne more predstaviti prav vseh napisov nekega področja; njegov namen je bil, da iz že zbranih napisov izbere tiste, ki bi se jih dalo uporabiti pri pouku latinščine. Lepa doživetja z izletov želi posredovati tudi drugim in tako združiti prijetno s koristnim (*miscere utile dulci*). Študenti naj ob teh napisih uvidijo, da latinščina ni samo »nek mrtev« jezik izpred dva tisoč let, temveč spremljevalka kulture in zgodovine, prisotna in dejavna tudi v današnjih časih, ko se nekateri radi sprašujejo, ali je klasična filologija v dobi računalnikov in tehnične izpopolnjenosti sploh še potrebna. V novembру 2012 nas je na knjižni sejem v Cankarjev dom vabil plakat s pomenljivim napisom v latinščini: PER LIBROS AD LIBERTATEM.

Morda bo ta zbirka spodbudila mlajše kolege, da bodo začeli s sistematičnim zbiranjem vseh latinskih napisov v Sloveniji. Kar je napravil profesor Silvo Kopriva za Ljubljano, si vsekakor zaslужijo tudi druga mesta in pokrajine.

Martin Benedik

1. POGLAVJE

SLOVENIJA: GORENJSKA IN PRIMORSKA

1.1 MALI TRIGLAV, SPOMINSKA PLOŠČA

IN PIAM MEMORIAM
MARCI PERNHART
QUI PRIMUS TRIGLAVI
PANORAMA DEPINXIT.

V spoštljiv spomin
na Marka Pernharta,
ki je prvi naslikal
razgled s Triglava.

1.1 panorama:

- Kaj pomeni ta grški izraz?
- Poznaš še druge grške besede na -ma?
- Ali se sklanjajo enako kot lacrima?

depinxit:

- Katere izpeljanke osnovnega glagola poznaš? cf. 3.20

1. Slovenija: Gorenjska in Primorska

**1.2 KOPRIVNIK V BOHINJU,
NAGROBNIK NA POKOPALIŠČU - 1922**

SACERDOTI REQUIEM
F(RANCISCUS)
X(AVERIUS) STERŽAJ
A(NNO) AE(TATIS) XLIII.
VITA BREVIS SATIS
VIATORI PARCE
DOMINE PARCE
PECCATORI

Duhovniku počitek.
Franc Ksaver Steržaj, (umrl)
v 43. letu starosti.
Življenje (je) kratko,
dovolj za popotnika;
prizanesi, Gospod,
prizanesi grešniku.

1.2 requiem:

- Kako se sklanja ta samostalnik?
- Iz katerega glagola je izpeljan in katera je najpogostejša oblika tega glagola na nagrobnih napisih?

1.3 BREZJE NA GORENJSKEM, MARIJIN OLTAR

ALMAE REGINAE
AB ANTONIO ARA
ELEGANS DICATA
LABACEN(SI) PISCATORE

Blagi kraljici posvetil
imeniten oltar
Anton ljubljanski Ribčev.

1.3 dicata:

- Ali razlikuješ glagola dīco 1 in dīco 3?
- Kako je z naglasom pri sestavljenkah, npr. pri praedīco 1 in praedīco 3? cf. 9.2

1.4 STRAŽIŠČE PRI KRAJU, KRIŽNARJEVA POT

NIHIL SINE SOLE – 2001

Nič brez sonca – 2001.

1.4 sole:

- Pomen besede je tukaj popolnoma jasen; kaj pomenijo podobne besede (homojonimi):
soleo 2,
solus,a,um,
solum,i n,
solea,ae f?

1.5 JEPRCA, SLIKA SVETEGA MIKLAVŽA - 1722

DIVE NICOLAE SIS
QVESVMVS NOBIS
AVXILIANS VBIQVE

Sveti Nikolaj, prosimo, bodi
nam v pomoč povsod.

1.6 TRATA PRI VELESOVEM, NAD VHODOM V CERKEV – 1756

POST IGNEM
DECORA ELUCEO

Po požaru
ozaljšana zasijem.

1.6 post ignem:

- Zakaj je uporabljen prav ta izraz?
- Zakaj ni napisano post incendium ali post flamas?

1. Slovenija: Gorenjska in Primorska

**1.7 BUKOVŠČICA, NAGROBNA PLOŠČA
NA STENI CERKVE SV. KLEMENA**

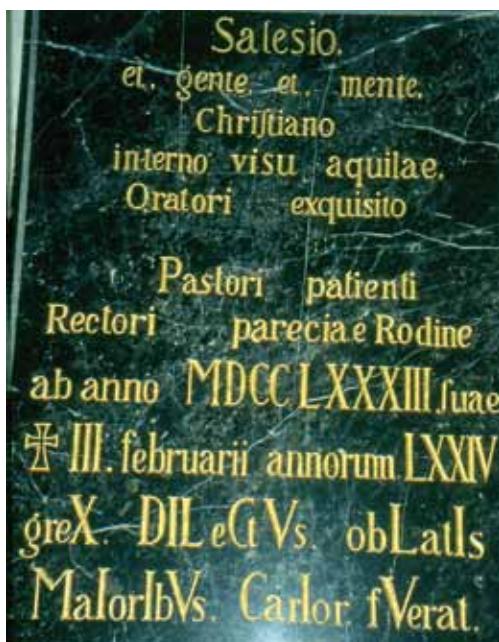
P. ABDIAS LUSNER VIR
PROBUS PRAEFU(IT)
ECC(LESIAE) S(ANC)T(I)
CLEMEN(TIS) 20 AN(NOS)
OBIIT I^{MA} NOVEM(BRIS)
1821 AETAT(E) 76
AN(NORUM) 5 MEN(SIUM)
REVISURI

P. Abdija Luznar, pošten mož,
je načeloval cerkvi
sv. Klemena 20 let, umrl
1. novembra 1821 v starosti 76
let (in) 5 mesecev;
želimo se ponovno videti.

1.7 praefuit:

- Katere sestavljenke glagola esse še poznaš?
- Kako bi se ta glagol glasil v imperfektu in kako je z izgovorjavo tako dobljene oblike?

1.8 BREZNICA NA GORENJSKEM, SPOMINSKA PLOŠČA V CERKVI -1830

SALESIO ET GENTE ET
MENTE CHRISTIANO
INTERNO VISU AQUILAE,
ORATORI EXQUISITO
PASTORI PATIENTI
RECTORI PARECIAE
RODINE AB ANNO
MDCCCLXXXIII SUAE † III.
FEBRUARII ANNORUM
LXXIV GREX DILECTVS
OBLATIS MAIORIBVS
CARIOR FVERAT.

Saleziju, po rodu in misli
kristjanu, z notranjim vidom
orla, izvrstnemu govorniku,
potrpežljivemu pastirju,
upravitelju župnije Rodine
od leta 1783; (umrl)
3. februarja (v starosti) 74 let.
Ljubljena čreda (mu) je
bila dražja od dodeljenih
prednikov.

1.8 oblatis maioribus:

- Kako bi se primerjava izrazila z veznikom quam?
- Iz katerega glagola je izpeljan particip?

1. Slovenija: Gorenjska in Primorska

**1.9 LOM POD STORŽIČEM,
NAGROBNA PLOŠČA OB CERKVI**

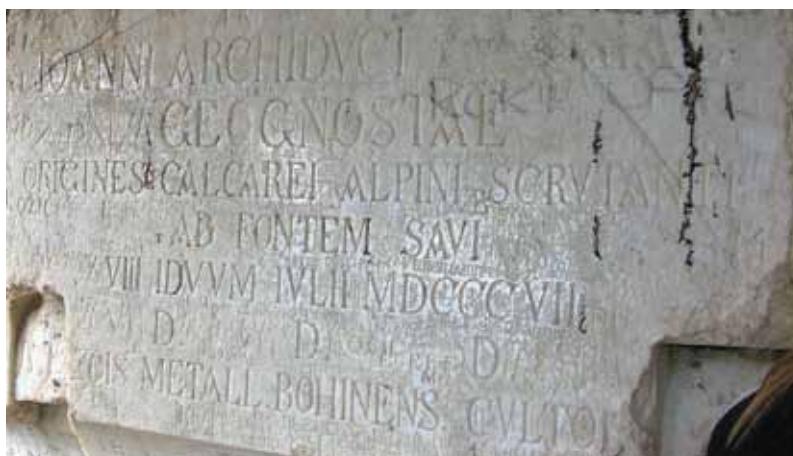
HIC REQUIESCET D.

THOMAS GOLOB VIGINTI
ANNOS MERITIS-SIMUS
PAROCHUS LOCALIS IN
LOM. R(EQUIESCAT) I(N)
P(ACE).

Tukaj bo počival g. Tomaž
Golob, 20 let nadvse zaslužni
krajevni župnik v Lomu. Naj
počiva v miru.

1.9 meritissimus:

- Iz katerega glagola je izpeljan pridevnik?
- Katere izpeljanke še poznaš?

**1.10 BOHINJ,
SPOMINSKO OBELEŽJE OB IZVIRU SAVICE**

IOANNI ARCHIDVCI
GEOGNOSTAE ORGINES
CALCAREI ALPINI
SCRVTANTI AD FONTEM
SAVI VIII IDVVM IVLII
MDCCCVII
D(EDIT) D(ONAVIT)
D(EDICAVIT)
ZOIS METALL(ORVM)
BOHINENS(IVM) CVLTOR

Nadvojvodi Janezu, poznavalcu
zemlje, raziskujočemu izvire
apneniških Alp, je pri izviru
Save 8. julija 1807 dal, podaril,
posvetil Cojz, upravitelj
bohinjskih fužin.

1.10 scrutanti:

- Deponentniki se v glavnem uporabljajo v pasivnih oblikah?
- Katere aktivne oblike so pri njih vendar možne?

1. Slovenija: Gorenjska in Primorska

1.11 NAKLO,

NAD VHODOM V ŽUPNIJSKO CERKEV – 1755

MAGNO DEO & SANCTO
PETRO INTER APOSTO LOS
PRINCIPI POSITA

Postavljena velikemu Bogu in
svetemu Petru, prvaku med
apostoli.

1.11 posita:

- Kako se glasijo osnovne oblike glagola in katere njegove sestavljenke poznas?

1.12 ŽELEZNIKI, PROČELJE ŽUPNIJSKE CERKVE

CUM IPSO LOCO VOTA
FACIENTIBUS DEUS ERIT.

Bog bo z onimi, ki bodo
prav na tem mestu opravljali
molitve.

1.12 vota:

- Iz katerega glagola je beseda izpeljana?
- Kaj pomeni E. V. na antičnih napisih?

1.13 CERKLJE NA GORENJSKEM, VHOD V ŽUPN. CERKEV – 1783

DEO AC MARIAE
EXSTRVXIT ZELVS
PAROCHIAE

Bogu in Mariji zgradila
gorečnost župnije.

1.13 zelus:

- Grškemu izrazu bi odgovarjal latinski ardor;
- Zakaj je tukaj uporabljen grški izraz?
- Kaj so bili zeloti v judovski zgodovini?

1.14 POSTOJNA, VHOD V JAMO

IMMENSVM AD
ANTRVM ADITVS

Dostop do neskončne jame.

1.15 NANOS, CERKEV SV. HIERONIMA, OKNO OB VHODU

16: I. IACOBVS CODELLI
HANC F(ENE)STRAM
F(IE)RI FECIT 56

16 J. Jakob Codelli je to okno
dal napraviti 56

1.16 GOČE, POKOPALIŠČE

PARVA DOMUS REQUIEM
MAGNAM FERJANCENSI ...

Majhna hiša, velik počitek
Ferjančič(u/em) ...

1.17 VIPAVA, POKOPALIŠČE, GROBNICA RODBINE LAVRIN

ANTONIUS EQUES
DE LAURIN SACRAE
CAESAREAE MAJESTATIS
FERDINANDI I
IMP(ERATORIS) A
CONSILIIS CONSUL
GENERALIS AD EGYPTIOS
BARTOLOMEO PATRI
& JOSEPHAE MATRI
PERACTO HONORATO
SENIO DEFUNCTIS
POSUIT PLENUM PIETATE
PARENTUM A(NNO)
D(OMINI) 1844

Vitez Anton pl. Lavrin,
svetnik svetega cesarskega
veličanstva cesarja Ferdinanda
I., generalni konzul v Egipту, je
očetu Jerneju & materi Jožici,
ko sta po častno preživeti
starosti umrla, postavil, poln
spoštovanja do staršev
leta Gospodovega 1844.

1.17 plenus pietate parentum:

- V katerih pomenih se uporablja *pius* in *pietas*?
- Za kakšen genitiv gre pri zadnji besedi in kako tak genitiv navadno prevajamo v slovenščino?

1.18 VIPAVA, POKOPALIŠČE, GROBNICA RODBINE LAVRIN

LAURINIDUM PARENTES
HONORATA VITA
PER ACTA AB HINC
20MO MARTII 1846
HEIC REQUIESCUNT.
SUCESSORES DOLENTES
SEPULCRA EX EGYPTO
ADVEHI CURARUNT.

Starša Lavrinov, potem ko sta končala častno življenje, od 20. marca 1846 tukaj počivata; žalujoči nasledniki so krsti iz Egipta dali pripeljati.

1.19 VIPAVA, VHOD V KAPELO NA POKOPALIŠČU - 1824

OPVS PRAESENS IN
SVFFRAGIVM SVIS ET PRO
VALETVDINE 18 EREXIT
VICINITAS SVBVRBIS
VIPPACENSIS 24

To delo je v pomoč svojim in za zdravje postavila soseska vipavskega predmestja.

1.19 erexit:

- Kateri izrazi se še uporabljajo v pomenu *zgraditi, postaviti?* cf. 1.11, 6.17, 7.2, 7.6, 8.15, 9.9, 9.12

1. Slovenija: Gorenjska in Primorska

1.20 VIPAVSKI KRIŽ, VODNJAK NA GRAJSKEM VRTU - 1758

ELEONORA AB ATTEMS
SICIENTI CASTRO DAT
AQVAS

Eleonora pl. Attems žejnemu
mestu daje vodo.

1.20 dat aquas:

- Zakaj je glagol v prezentu, zakaj samostalnik v množini? cf. 1.30 (erigunt)

1.21 SOLKAN, SPOMENIK NA GLAVNEM TRGU

MEDIETATEM UNIUS
CASTELLI QUOD
DICTUR SILIGANUM ET
MEDIETATEM UNIUS VILLE
QUE SCLAVORUM LINGUA
VOCATUR GORIZA.

*Polovico gradu, ki se mu pravi
Sokan, in polovico vasi, ki
se v jeziku Slovanov imenuje
Gorica. (Iz darovnice cesarja
Otona III. 28. april 1001)*

1.21 vocatur:

- Katere izraze s pomenom *imenovati* še poznaš?

1.22 OTLICA, ŽUPNIJSKA CERKEV

D(EO) O(PTIMO)
M(AXIMO)

ANNO 1892 DIE VERO 27.
AUGUSTI,

EGO ALOYSIUS MATHIAS
ZORN,
ARCHIEPISCOPUS
GORITIENSIS,
CONSECRAVI ECCLESIAM
HANC EIUSQUE
ALTARE MAIUS
IN HONOREM SS
(=SANCTORUM) ANGE-
LORUM CUSTODUM.

Bogu Najboljšemu
Največjemu; 27. avgusta leta
1892 sem pa jaz, Alojzij Matija
Zorn, goriški nadškof, posvetil
to cerkev in njen veliki oltar v
čast svetih angelov varuhov.

1.22 D. O. M.:

- Katero podobno kratico najdemo na antičnih posvetilnih napisih?

SS.:

- Kaj pomeni ta kratica? cf. 2,14

1. Slovenija: Gorenjska in Primorska

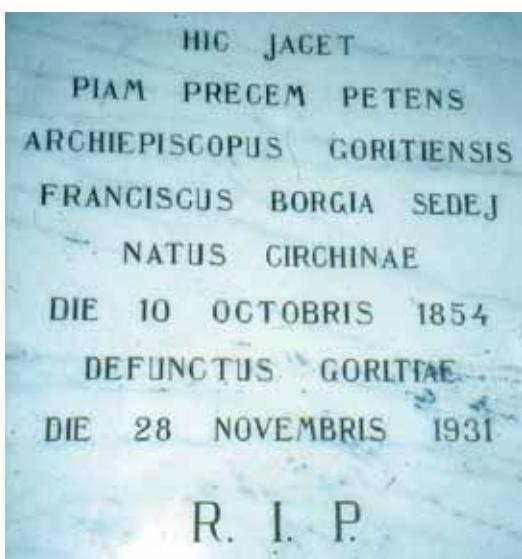
1.23 SVETA GORA PRI GORICI, NA PROČELJU CERKVE

EGO AVTEM STETI IN
MONTE SICVT PRIVS

Jaz pa stojim na gori
kakor prej.

1.23 steti:

- Kateri glagoli se uporabljajo v perfektu, pa imajo pomen sedanjosti?

1.24 SVETA GORA PRI GORICI, NAGROBNA PLOŠČA

HIC JACET PIAM PRECEM
PETENS ARCHIEPISCOPUS
GORITIENSIS FRANCISCUS
BORGIA SEDEJ NATUS
CIRCHINAE DIE
10 OCTOBRIS 1854
DEFUNCTUS GORITIAE DIE
28 NOVEMBRIS 1931.
R(EQUIESCAT) I(N) P(ACE)

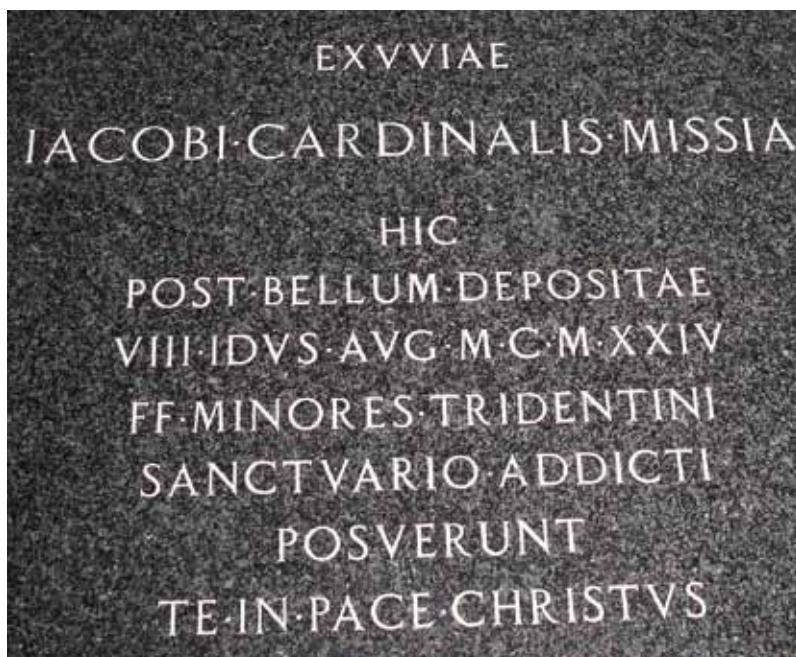
Tukaj leži, pobožno molitev
proseč, goriški nadškof
Francišek Borgia Sedej, rojen
v Cerknem dne 10. oktobra
1854, umrl v Gorici dne 28.
novembra 1931.
Naj počiva v miru.

1.24 jacet:

- S katero črko se v latinščini zapisuje glas j? cf. 2.7, 4.14
- Primerjaj glagola iaceo 2 in iacio 3!

1. Slovenija: Gorenjska in Primorska

**1.25 SVETA GORA PRI GORICI,
NAGROBNA PLOŠČA**

EXVVIAE IACOBI
CARDINALIS MISSIA HIC
POST BELLUM DEPOSITAE
VIII IDVS AVG(USTAS)
MCMXXIV. FF (= FRATRES)
MINORES TRIDENTINI
SANCTVARIO ADDICTI
POSVERUNT TE IN PACE
CHRISTVS.

Posmrtni ostanki kardinala Jakoba Missie so tukaj po vojni shranjeni; 6. avgusta 1924 so te manjši bratje iz Trenta, dodeljeni svetišču, položili k miru, Kristus.

1.25 exuviae:

- Katera pluralia tantum 1. deklinacije še poznaš?

**1.26 DOBROVO V BRDIH, STOPNIŠČE
GRADU - BAGUER (ZADNJI LASTNIK)**

BONVM AGERE GAUDIO
VIRO EST RECTO

Delati dobro je v veselje
pravičnemu možu.

**1.27 KOSTANJEVICA NA KRASU,
ZVON PRED CERKVIJO**

TERRE MOTUS LIBERA
NOS DOMINE

Potresa nas reši, o Gospod.

1.27 motus:

- Iz katerega glagola je izpeljan samostalnik?
- Katere sestavljenke istega glagola poznaš? cf. 4.13

1.28 KOŠTABONA, NAGROBNIK OB CERKVI

JACOBUS BOKATIC
CASTRI BONAE CURATUS
BONI PASTORIS MUNERE
FUNCTUS AD MERCEDEM
CAPESENDAM DIE
IX JUNII A(NNO)
MDCCXXXV
MIGRAVIT.

Jakob Bokatič, kurat v
Koštaboni, je, potem ko je
končal službo dobrega pastirja,
9. junija l. 1835 odšel, da bi
prejel plačilo.

**1.28 ad mercedem
capessendam:**

- Na kakšen način bi se dalo nadomestiti gerundivni sklad?

1. Slovenija: Gorenjska in Primorska

**1.29 KOJSKO V GOR. BRDIH, SPOMINSKA
PLOŠČA V ŽUPNIJSKI CERKVI**

VINDEMIA PER TOTAM
REGIONEM | NOSTRO
OPTUTUI PATENTEM |
HORRIBILI PUTREDINE
| PENITUS DEVASTATA
| COLLES NOSTRI
TANTUM UBERRIMAS
PRODUXERUNT UVAS.
| GRATI IDEO OPTIMO
MAXIMOQUE PATRI | HAS
POSUIMUS ARAS A(NNO)
S(ALUTIS) MDCCCLIV

Ko je bil pridelek v vsej pokrajini, odprti našim očem, povsem uničen zaradi strašne gnilobe, so samo naša Brda obrodila obilno grozdje. Zato smo, hvaležni Najboljšemu in Največjemu Očetu, postavili te oltarje v letu odrešenja 1854.

**1.29 patentem,
devastata:**

- Kakšna je pomenska razlika med participom prezenta in participom perfekta?

1.30 KANAL OB SOČI, NEPTUNOV VODNJAK – 1815

BENIGNO CORONINIANO
ADIVMENTO
CANALLENTES ERIGVNT.

Z dobrotljivo pomočjo
Coroninijev postavijo Kanalci.

1.31 GODOVIČ, VHOD V CERKEV – 1753

MAGNO DEO&SANCTO
VRBANO PONTIFICI
PROPRIO SANGVINE
PVRPVRATO È TVRRIS
RVINA RESVRREXIT.

(V čast) velikemu Bogu in
svetemu Urbanu, škofu,
škrlatno obarvanemu z lastno
krvjo, se je (cerkev) spet
dvignila iz razvalin stolpa.

1.31 Urbano:

- Od kod izhaja ime Urban?
- Ali poznaš še druga latinska lastna imena, ki jih uporabljamo danes?

2. POGLAVJE

SLOVENIJA: LJUBLJANA IN DOLENJSKA

2.1 ROBBOV VODNJAK

MDCCL FRANCISCUS
ROBBA FECIT

(Leta) 1751 je Frančišek
Robba (to) napravil.

2.1 fecit:

- Kako se glasijo osnovne oblike tega glagola?
- Katere njegove sestavljenke poznaš?
- Ali se sestavljenje uporablja tudi v pasivnih oblikah?

2.2 TROMOSTOVJE

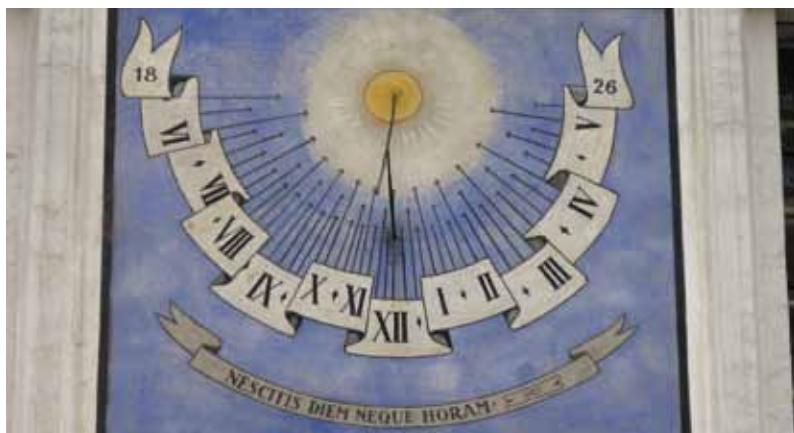
ARCHIDUCI FRANCISCO
CAROLO MDCCCXLII
CIVITAS

Nadvojvodi Francu Karlu (leta)
1842 mesto (posvetilo).

2.2 civitas:

- Kaj vse lahko pomeni ta samostalnik?
- Kako se reče državljan, državljanki?
- Kateri izrazi se še uporabljajo v pomenu mesto?

2.3 STOLNICA, SONČNA URA

NESCITIS DIEM
NEQUE HORAM

Ne veste ne dneva ne ure.

2.3 nescitis:

- Kateri latinski glagol poleg tega ima nikalnico v obliki predpone?

2.4 CESTA DVEH CESARJEV, SPOMINSKO OBELEŽJE

FRANCISCO I. OPT(IMO)
P(RINCIPI) P(LENO)
T(ITULO) AUG(USTO)
QUI SAEPE IN HAC AE-
DICULA CUM IN CON-
GRESSU PRINCIPUM PACI
EUROPAE PROSPICERET
DEVERSARI DIGNATUS
EST CIVES LAB(ACENSES)
POSUER(UNT) A(NNO)
MDCCCXXI

Francu I., najboljšemu vladarju, s polnim nazivom Avgust, ki se mu je zdelo vredno, da se pomudi v tej hiški, ko je na srečanju vladarjev skrbel za mir v Evropi, so ljubljanski državljanji postavili leta 1821.

2.4 prospiceret:

- Zakaj je glagol v konjunktivu?

deversari dignatus est:

- Kako sta glagola zapisana v slovarju?

2.5 CERKEV DEVICE MARIJE V POLJU, NAD VHODOM – 1897

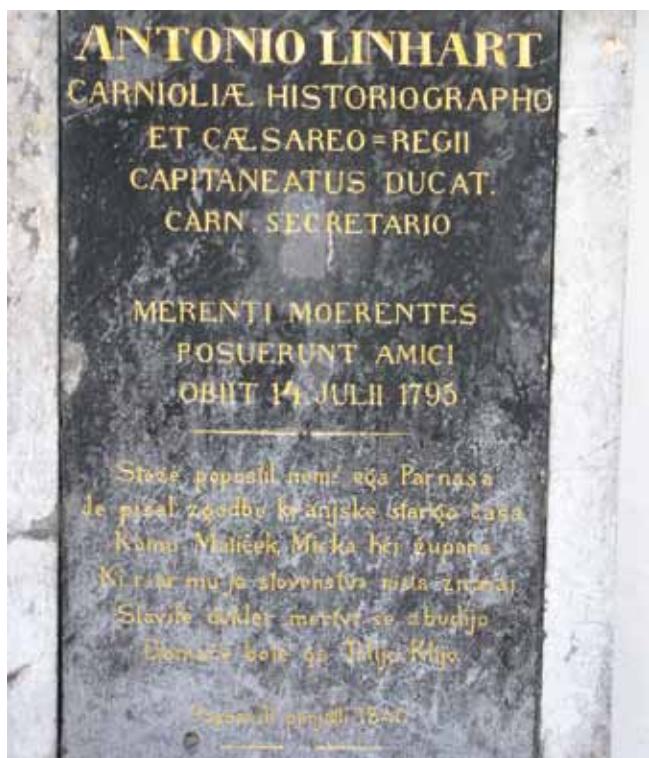
MOTV TERRAE
CONTRVSA REI-PVBLICAE
PAIK PAROXIAEQVE
GENEROSITATE
RECONDITA — SVRREXI

Poškodovana od potresa sem
spet vstala, obnovljena po
darežljivosti države, Pajka in
župnije.

2.5 contrusa:

- Kateri glagoli se še uporabljajo v pomenu *uničen*, *poškodovan*? cf. 2.11, 4.17, 9.2

2.6 NAVJE, NAGROBNIK A. T. LINHARTA

ANTONIO LINHART
CARNIOLIAE
HISTORIOGRAPHO
ET CAESAREO = REGII
CAPITANEATUS
DUCAT(US) CARN(IOLIAE)
SECRETARIO
MERENTI MOERENTES
POSUERUNT AMICI OBIIT
14. JULII 1795.

Antonu Linhartu, kranjskemu
zgodovinopiscu in tajniku
cesarsko – kraljevskega
glavarstva Vojvodine kranjske.
Zaslужnemu postavili žalujoči
prijatelji. Umrl 14. julija 1795.

2.6 merenti
moerentes:

- Iz katerih glagolov sta izpeljana oba participa, ki tukaj omogočata besedno igro?

2.7 NAVJE, NAGROBNIK JANEZA KERSNIKA

JOANNI BAPT(ISTAE)
KERSNIK NATO D(IE)
XXVI M(ENSE) MAR(TIO)
A(NNO) MDCCLXXXIII
MORTUO D(IE) XXIV
M(ENSE) IUN(IO) A(NNO)
MDCCCL. PRAECEPTORI
OPTIMO DILECTISSIMO
GRATA JUVENTUS

Janezu Krstniku Kersniku,
rojenemu 26. marca l. 1783,
umrlemu 24. junija 1850,
najboljšemu učitelju, nadvse
spoštovanemu, hvaležna
mladina.

2.7 praeceptoris:

- Iz katerega glagola je izpeljan samostalnik?
- Katere izraze s pomenom vzgojitelj ali učitelj še poznaš?

2.8 NAVJE, NAGROBNIK JERNEJA KOPITARJA

BARTHOLOMAEVS
KOPITAR CARANTANVS
NATVS IN PAGO REPNIE
AD AEMONAM D(IE) 23.
M(ENSIS) AVGVSTI 1780
IN SLAVICIS LITERIS
AVGENDIS MAGNI
DOBROVII INGENIOSVS
AEMVLATOR OBIIT
VINDOBONAE D(IE) II.
M(ENSIS) AVGVSTI 1844.

Jernej Kopitar, Slovenec, rojen
v vasi Repnje pri Ljubljani 23.
avgusta 1780, pri pospeševanju
slovenske znanosti nadarjen
posnemovalec velikega
Dobrovskega,
umrl na Dunaju 11. avgusta
1844.

2.8 in ... litteris augendis:

- Kaj vse lahko pomeni glagol augeo?
- Kaj pomenijo izrazi: avgment, autor, dativus auctoris, avkcija?

2. Slovenija: Ljubljana in Dolenska

2.9 ŽALE V LJUBLJANI, DEL NAGROBNIKA

PARVA DOMUS — MAGNA
QUIES EUGENII GUTTMAN
CESILIARII CAESAREI
CJUSQUE PARENTUM.

Majhna hiša - velik počitek
Evgenija Guttmanna,
cesarskega svetnika
in njegovih staršev.

2.9 domus:

- Kako se sklanja ta samostalnik?
- Katerega spola so samostalniki 4. deklinacije?
- Kaj pomeni »pro domo sua«?

cjusque:

- popravi kamnosekovo napako!

2.10 HOMEC PRI KAMNIKU, NAGROBNA PLOŠČA OB VHODU V CERKEV.

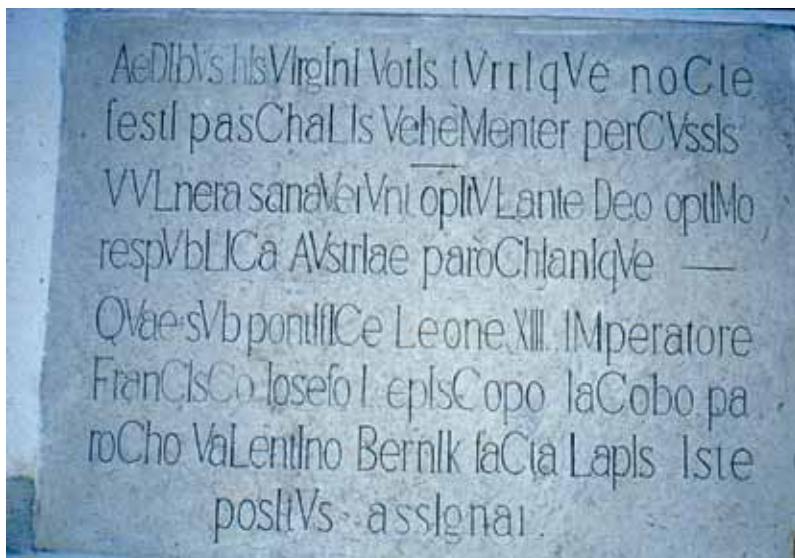
HIC QVIESCIT MICHAEL
EUSTACHIVS L(IBER)
B(ARO) DE RASTERN, A
DIE 25TA APRILIS 1757.
USQUE AD JMAM JANVARIJ
1785. DECANUS ET
PAROCHUS IN MONSPURG
NEC NON FUNDATOR
TAM VICARIATUS IN
TSCHERNUTSCH QUAM
LOCALIS CAPELLANIAE
IN HUMEZ NATUS J6TA
7BRIS 1720, MORTUUS
3TA 9BRIS 1797 IN FIDE ET
DILECTIONE IESU CHRISTI
SICUT VIXIT.

Tukaj počiva Miha Evstahij
baron pl. Rastern. Od 25.
aprila 1757 do 1. januarja
1785 dekan in župnik v
Mengšu, pa tudi ustanovitelj
vikariata v Črnučah in lokalne
kaplanijske na Homcu. Rojen
16. septembra 1720, umrl
3. novembra 1797 v veri in
ljubezni do Jezusa Kristusa,
kakor je tudi živel.

2.10 in fide et dilectione:

- V katerih pomenih se uporablja **fides**?
- Iz katerega glagola je izpeljan drugi samostalnik?

2.11 HOMEC PRI KAMNIKU, SPOMINSKA PLOŠČA OB VHODU V CERKEV – 1895, 1896, 1897

2.11 Poišči vse participle!

- Pri vsakem določi, ali gre za participium coniunctum ali za absolutni ablativ!

Ko je zvonik in to cerkev,
posvečeno Devici, v noči pred
velikonočnim praznikom
močno streslo —
so ob pomoči najboljšega Boga
rane ozdravili država Avstrija
in župljani. —
To se je dogajalo pod
papežem Leonom XIII.,
cesarjem Francem Jožefom I.,
škofom Jakobom, župnikom
Valentinom Bernikom, kar ta
postavljeni kamen označuje.

2.12 POLHOV GRADEC, SPOMINSKO OBELEŽJE OB POTI NA POLHOGRAJSKO GORO

PRIDIIE IDIBUS MAII
 DIE FAUSTO DUM
 SERENISSIMUS SAXONIAE
 REX FRIDERICUS
 AUGUSTUS AUG(USTI)
 CAES(ARIS) ADFINIS
 PLANTAM A(D)OMINO
 FREYER CUSTODE
 MUSEI LABACENSIS
 RECOGNITAM NOVAM
 NOMINE DONATAM
 DAPHNEM BLAGAYANAM
 BOTANICES AMORE
 LOCO NATALI
 VISENDAM ADVENIT
 ALTITUDINEM NON
 ABHORESCENS
 MDCCCXXXVIII

2.12 pridie Idibus Maii:

- Ali sta izraza v pravilnem sklonu?

recognitam...

donatam...

visendam...

abhorescens:

- Iz katerih glagolov so izpeljani navedeni participi?

14. maja, na srečen dan, je presvetli saški kralj Friderik Avgust, sorodnik vzvišenega cesarja, iz ljubezni do botanike prišel, da bi na rojstnem kraju videl rastlino, ki jo je gospod Freyer, kustos ljubljanskega muzeja, prepoznal kot novo in jo imenoval Blagajev volčin; ni se ustrašil višine; 1838.

2.13 KRKA NA DOLENJSKEM, VHOD V CERKEV

CONSECRATA A
R(E)V(ERENDISSI)
MO & CEL(SISSI)MO
ARCHIEP(ISCOP)O
GORITI(ENS)I CAROLO
MICHAELE DIE IV
AUG(USTI) MDCCCLVII
RENOV(AT)A MDCCCLXXI

Posvečena od prečastitega
in prevzetenega goriškega
nadškofa Karla Mihaela 4.
avgusta 1757; obnovljena 1771.

2.14 ŠENTRUPERT NA DOLENJSKEM

A.D. MDCCCXCVII in festo
 Nativitatis B.M.V. consecravit
JACOBUS MISSIA Princeps-
Episcopus Labacensis in honorem
S.Ruperti ecclesiam hanc et altare
majus imponendo in illud sacratissimam
mas SS.Cantii, Cantiani et Canticianillae
S. Felicitatis, SS. Septem fratrum
Martyrum Reliquias.

A. D. MDCCCXCVII IN
 FESTO NATIVITATIS
 B.M.V. CONSECRAVIT
 JACOBUS MISSIA
 PRINCEPS — EPISCOPUS
 LABACENSIS IN HONOREM
 S. RUPERTI ECCLESIAM
 HANC ET ALTARE
 MAJUS, IMPONENDO IN
 ILLUD SACRATISSIMAS
 SS. CANTII, CANTIANI
 ET CANTIANILLAE,
 S(ANCTAE) FELICITATIS, SS.
 (= SANCTORUM) SEPTEM
 FRATRUM MARTYRUM
 RELIQUIAS.

Leta Gospodovega 1897,
 na praznik Rojstva blažene
 Device Marije je Jakob Missia,
 ljubljanski knezoškof, v čast
 svetega Ruperta posvetil to
 cerkev in veliki oltar; vanj je
 položil najsvetejše relikvije
 svetnikov Kancija, Kancijana
 in Kancianille, svete Felicite
 in svetih sedmih bratov
 mučencev.

2.14 imponendo:

- V katerem sklonu je objekt ob gerundiju?

**2.15 VESELA GORA PRI ŠENTRUPERTU,
VHOD V CERKEV – 1729**

ECCE REFVGIVM EXSTAT
DEVOTIS PEREGRINIS

Glej, obstaja zatočišče
za vdane romarje.

**2.16 IN 2.17 VESELA GORA PRI ŠENTRUPERTU,
PODSTAVKA KIPOV ANGELOV – OBAKRAT 1735**

VIRTVS DE ILLO EXIVIT AC
SANAVIT OMNES
MIRABILIS DEVS IN SVO
XAVERIO COLATVR

Moč je izhajala iz njega in je
zdravil vse.
Čudoviti Bog naj bo čaščen v
svojem Ksaveriju.

2.18 PRELESJE NAD ŠENTRUPERTOM, NAPIS NA STAREM ZVONU

LUCAS DIMIZ ME FVDIT
LABACI ANNO 1737.

Luka Dimic me je vlij v
Ljubljani leta 1737.

2.18 fudit:

- Poisci osnovne oblike in sestavljenke tega glagola!

2.19 NOVO MESTO, STOLNICA SV. NIKOLAJA – 1901

INEUNTE SAEculo
HANC AEDEM FUNDITUS
RESTAURANDAM
PRAEPOSITUS D(OCTO)
R SEB(ASTIANUS) ELBERT
CURAVIT.

V začetku stoletja je to cerkev prošt dr. Seb(astjan) Elbert dal popolnoma obnoviti.
/pri kronogramu se črka I upošteva samo tam, kjer je povečana, torej samo enkrat/

2.19 restaurandam curavit:

- Primere predikativne rabe gerundiva poišči še v drugih napisih! cf. 2.12, 5.20

3. POGLAVJE

SLOVENIJA: Štajerska in Prekmurje

3.1 CELJE, VHOD V CERKEV SV. JOŽEFA – 1680

DIVVS IOSEPHVS PESTEM
CILIENSIBVS AVFERT

Sveti Jožef kugo od Celjanov
odvrne.

3.1 aufert:

- Naštej sestavljenke glagola fero, fers, ferre, tuli, latum! Zakaj je glagol v prezentu?

3.2 ŠMARJE PRI JELŠAH

MDCCXXI DIE XVII
 MENSIS AUGUSTI QUAE
 FUIT DOMINICA XI POST
 PENTEKOSTEN ECCLESIAM
 HANC ET QUATTUOR
 ALTARIA SOLEMNITER
 CONSECRAVIT
 ILLUSTRISSIMUS
 D(OMINUS) D(OMINUS)
 GEORGIUS XAVERIUS
 DE MAROTI EPISCOPUS
 PETNENSIS ET
 PRAEPOSITU
 RUDOLPHWERTENSIS &
 SUB ME IOANNE BAPTISTA
 IURE SCHITZ PAROCH
 SAMARIENSIS

3.2 praepositus:

- Iz katerega glagola je izpeljan ta substantivirani particip?

(Leta) 1721, 17. avgusta, na 11. nedeljo po binkoštih, je to cerkev in štiri oltarje slovesno posvetil presvetli gospod gospod Jurij Ksaverij de Maroti, pičenski škof in prošt novomeški, ko sem bil jaz, Janez Krstnik Jurešič, župnik šmarski.

3.3 BABNA GORA, STRANSKI OLTAR

HOC ALTARE CUM ALTARI
IN PAROHLIA PONICVLENSI
AD SANCTVM OSWALD
DVM EIVSDEM SANCTI
SEV PATRONI SVI CV RAVIT
FIERI INDIGNVS PAROHLVS
LOCI MARCVS VALERIUS
HÖRNER NATIONE
CARNIOTVS A(NNO) 743.

Da se je ta oltar (skupaj) z
oltarjem v župniji Ponikva pri
svetem Ožboltu
istemuh svetniku ali zavetniku
dal napraviti, je poskrbel
nevredni krajevni župnik,
Marko Valerij Hörner, po
narodnosti Kranjec, leta
(1)743.

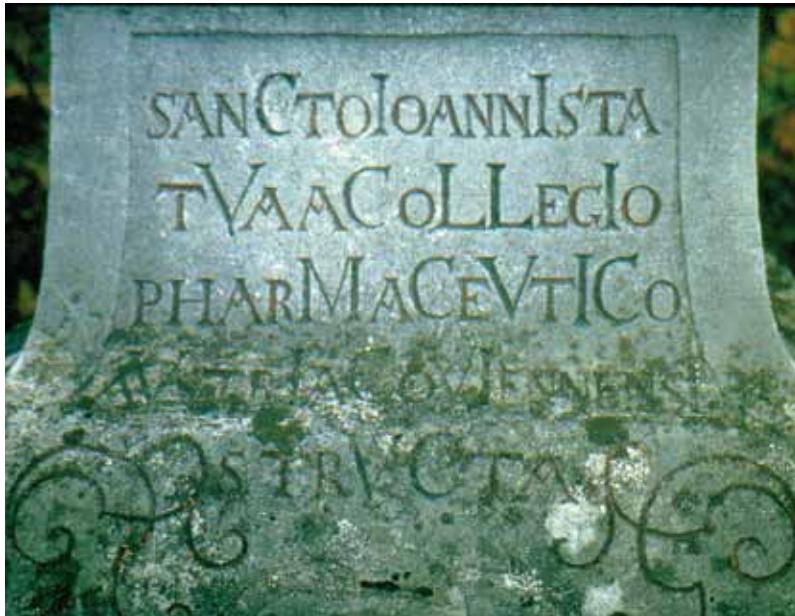
3.3 hoc altare:

- Od kod je izpeljan samostalnik?
- Kaj je Ara pacis v Rimu?

3.4 ROGAŠKA SLATINA, PODSTAVEK KIPA SV. JANEZA NEPOMUKA V ZDRAVILIŠKEM PARKU – 1732

3.4 structa:

- Katere sestavljenke tega glagola poznaš?

SANCTO IOANNI
STATVA A COLLEGIO
PHARMACEVTICO
AVSTRIACO VIENNENSI
STRVCTA.

Svetemu Janezu je kip postavilo
Avstrijsko farmacevtsko
društvo na Dunaju.

3.5 OLIMJE PRI PODČETRTKU, VHOD V LEKARNO

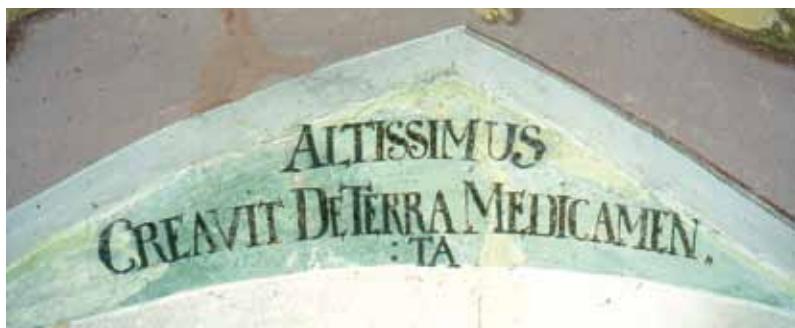
FILI IN TUA INFIRMITATE
NE DESPICIAS TE IPSUM,
SED ORA DOMINUM ET
IPSE CURABIT TE.

Sin, v svoji bolezni ne zaničuj
samega sebe, temveč prosi
Gospoda in on te bo pozdravil.

3.5 ne despicias:

- Kako še izražamo prepoved v latinščini?

3.6 OLIMJE, LEKARNA

ALTISSIMUS CREAVIT DE
TERRA MEDICAMENTA

Najvišji je iz zemlje
ustvaril zdravila.

3.6 medicamenta:

- Katere izraze v pomenu zdravilo poznas?

nadaljevanje na naslednji steni:

ET HOMO PRUDENS NON
ABHORREBITILLA.

In preudaren človek
jih ne bo zavračal.

3.7 OLIMJE, LEKARNA, RIMSKI ZDRAVNIK GALEN

HAEC TRIA: MENS
HILARIS, REQUIES
MODERATA, DIAETA.

To troje: veselo razpoloženje,
zmeren počitek, pravilna
prehrana.

3.7 haec tria:

- Ali še znaš sklanjati
obe besedi skupaj?

3.8 OLIMJE, ORGLE V CERKVI - 1765

PVLSVI ORGANI
CONCORDES SINT ANIMI

Ljudje naj bodo /pri petju/
uskljeni z igranjem orgel.

3.8 animi:

- Kako prevajamo
v slovenščino ta
samostalnik?

**3.9 OLIMJE,
SLIKA SV. JANEZA NEPOMUKA V CERKVI – 1734**

DIVVS IOANNES
NEPOMVCENVS LINGVÂ
LAESIS PATRONVS

Sveti Janez Nepomuk, zaščitnik
onih, ki imajo okvaro govora.

3.10 OLIMJE, LEKARNA, NOE

BIBENSQUE VINUM
INEBRIATUS EST.

In ko je pil vino, je postal pijan.

3.11 MARIBOR, SLOMŠKOV TRG – 1996

MARIBOR RIPAE FLVVII
DRAVVS EXVLTATE LAETI
ECCE IOANNES PAVLVS PP
II INVISIT VOS ANNVS EX
TEXTV

Maribor, bregovi reke Drave,
radujte se veseli, glejte,
papež Janez Pavel II. vas je
obiskal; leto iz besedila (lahko
razberes).

**3.12 MARIBOR, PODSTAVEK ZNAMENJA
NA GLAVNEM TRGU – 1991**

VIATOR DIC SAECVLIS
VENTVRIS E VOTO ET
CARITATE HIC
RENOVATA SVM

Popotnik, povej prihodnjim
rodovom: po zaobljubi in
iz ljubezni sem bilo tukaj
obnovljeno. /sc. znamenje/

3.13 MARIBOR, CERKEV OB GLAVNEM TRGU – 1909

PIO PONTIFICE X.
QVINQVE EPISCOPATVS
SVI LVSTRA CELEBRANTE
LAETATVR MICHAEL
ANTISTES & CLERVS &
PLEBS LAVANTINA

Ko papež* Pij X. slavi 25 let
svojega škofovstva, se veselijo
škof Mihael**, duhovniki in
lavantinsko ljudstvo.

3.13 Iustra:

- Kaj prvotno pomeni Iustrum? cf. 5.2
- Poišči absolutni ablativ!

- * Giusepe Sarto je l. 1884 postal škof v Mantovi, papež. 1903.
- ** Mihael Napotnik, lavantinski škof 1889 – 1922.

3.14 RUŠE PRI MARIBORU, VHOD V ŽUPNIŠČE – 1783

FLORENS HAEC DOMVS EX
CINERIBVS NOVA VENIT

Ta cvetoča hiša je nova vstala
iz pepela.

3.14 ex cineribus:

- Zakaj je uporabljen plural?

florens:

- Katero besede iz te besedne družine poznaš?

**3.15 RUŠE PRI MB, PRVA POSTAJA KRIŽEVEGA POTA
NA ZUNANJI STENI CERKVE – 1740**

IESVS MORTI CRVCIS PRO
VNIVERSO EXTRADITVR
ORBE

Jezusa izročijo smrti
na križu za cel svet.

3. 16 RADENCI, VHOD V KAPELO SV. ANE

NON NOBIS DOMINE NON
NOBIS SED NOMINI TUO
DA GLORIAM
HAEC DOMUS DEDICATA
S(ANC)TAE ANNAE
MDCCCXCV

Ne nam, Gospod, ne nam,
temveč svojemu imenu
podeli slavo.
Ta hiša je bila posvečena
sveti Ani (leta) 1895.

3.17 RADENCI, PLOŠČA V KAPELI SV. ANE

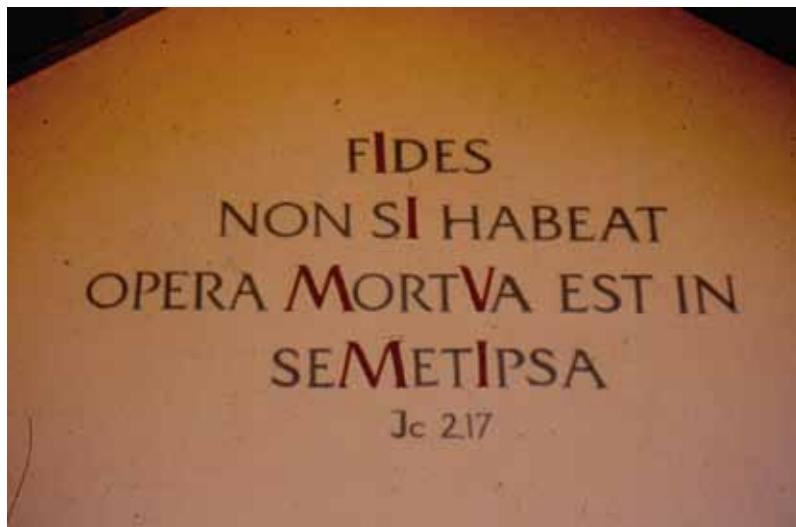
IN HAC ECCLESIA IACENT
FRANZISCUS ET LUISE
WIELTSCHNIG, NAT(A)
GUERRA POESSOR
BALNEARUM IN PACE DEI
OMNIPOTENTIS MANEANT
SEMPER

V tej cerkvi ležita Franc in
Luiza Vilčnik, roj. Guerra,
lastnik kopališča; v miru Boga
vsemogočnega naj vedno
ostaneta.

3.17 balnearum:

- Ali je oblika genetiva pravilna?
Kako se je glasil grški izraz za kopališče?

3.18 DOBROVNIK, JAKOBOV DOM – 2008

FIDES NON SI HABEAT
OPERA MORTVA EST IN
SEMETIPSA

Vera, če ne bi imela dobrih del,
je mrtva sama v sebi. (Jak 2,17)

**3.19 ŠMARTNO NA POHORJU,
NAGROBNIK NA CERKVI – 1777**

HIC TVMVLATVS
EST JOSEPHVS FIDER
PAROCHVS

Tukaj je pokopan župnik Jožef
Fider.

3.19 tumulatus:

- Kateri izrazi se uporabljajo v pomenu *pokopati*? cf. 8.8

**3.20 LAŠKO, SLIKA SV. FRANČIŠKA KSAVERIJA
V CERKVI – 1731**

ISTA NOBIS TALITER
DEPINXIT IOANNES
CHRYSOSTOMVS VOGEL

Te stvari nam je takole naslikal
Janez Zlatoust Vogel.

3.20 Chrysostomus:

- Iz katerih besed je sestavljena grška beseda in kaj pomeni?

**3. 21 SLOVENSKA BISTRICA,
KRSTNI KAMEN V ŽUPNIJSKI CERKVI – 1785**

LAVACRVM
REGENERATIONIS EX
AQVA ET SPIRITU SANCTO
ADAE POSTERIS

Kopel prerojenja po vodi
in svetem duhu za potomce
Adama.

3.21 Adae posteris:

- Druga beseda je »dativus commodi«; kako ga prevajamo v slovenščino?

4. POGLAVJE

AVSTRIJA

4.1 OSOJE / OSSIACH, SPOMINSKO OBELEŽJE BOESLAVU DRZNEMU

SARMATIS
PEREGRINANTIBUS SALUS

Pozdrav poljskim romarjem.

4.1 salus:

- V kakšnih pomenih se uporablja ta samostalnik in kako se sklanja? Katera je bila najpogostejsa kratica v rimskih pismih?

4.2 OSOJE / OSSIACH, SPOMINSKO OBELEŽJE BOESLAVU DRZNEMU

BOESLAI AUDACIS
POLONIAE REGIS VICTORIS
ET VICTI EXULIS ET
POENITENTIS MEMORIAE
HANC INSCRIPTIONEM
DUX ET MILITES
SECUNDAE LEGIONIS
EXERCITUS POLONICI
A(NNO) D(OMINI)
MCMXLVI POSUERUNT.

Spominu Boleslava Drznega,
poljskega kralja, zmagovalca
in premaganca, izgnanca
in skesanca, so ta napis leta
Gospodovega 1946 postavili
poveljnik in vojaki druge legije
poljske vojske.

4.2 V tem napisu poišči osnovne stavčne člene:

- predikat, subjekt,
direktni objekt,
indirektni objekt,
prislovno določilo
časa ter priredne in
podredne prilastke!

4.3 OSOJE / OSSIACH, NAPIS POD SLIKO BOLESLAVA DRZNEGA

BOLESLAUS REX
POL(ONIAE) AN(N)O
MLXXXIX

OCCIDIT, ROMAM PERGIT
PLACET OSSIACH ILLI,
JGNOTUS SERVIT, NOTUS
PIA LUMINA CLAUDIT.
OSSIACH HINC PLACAT
TIBI STANISLAE
TYRANNUM,
MITEM QUOD FACTUM
COELESTIBUS INTULIT
ASTRIS.
SUMPTIBUS CIVITATIS
CRACOVIENSIS CURA
PRAESIDIS URBIS
D(OCTOR)IS WEIGEL.

Boleslav, kralj Poljske leta
1089.
Zagreši uboj, se odpravi v Rim,
Osoje mu prijajo. Služi kot
neznanec, pobožne oči zatisne
poznan. Osoje torej, Stanislav,
s teboj spravijo tirana,
pomirjenega, ker je zločin
zaupal nebeškim zvezdam.
Na stroške krakovskega mesta
poskrbel župan dr. Weigel.

4.3 Osrednji del napisa je v heksametriih;

- napiši metrično shemo!

4.4 OSOJE / OSSIAH, VHOD V SAMOSTAN – 1866

GRATIA FRANCISCI
IOS(EPHI) IMPERAT(ORIS)
AC PERSEVERANTIA
IOS(EPHI) GRATH
PAR(OCHI) LOCI HAECCE
ANTE XXXXVIII ANNOS
CLAVSA PORTA REAPERTA.

Po milosti cesarja Franca
Jožefa in vztrajnosti krajevnega
župnika Jožeta Gratha so se ta
vrata, zaprta 48 let, spet odprla.

4.5 OSOJE / OSSIAH, VHOD V CERKEV – 1741

HERMANNVS TERTIVS,
DEI GRATIÂ HVIVS LOCI
PRAESVL, EREXIT.

Herman Tretji, po božji milosti
predstojnik tega kraja, postavil.

4.4 gratia, perseverantia:

- V začetnih učbenikih bi bila oba samostalnika najbrž opremljena z dolžino nad zadnjima črkama; kaj bi to pomenilo?

4.5 erexit:

- Kateri izrazi se še uporabljajo v pomenu zgradil, postavil? cf. 4.16, 5.17, 6.17, 7.2, 8.3, 9.2

4.6 OSOJE / OSSIACH, NAGROBNIK V CERKVI

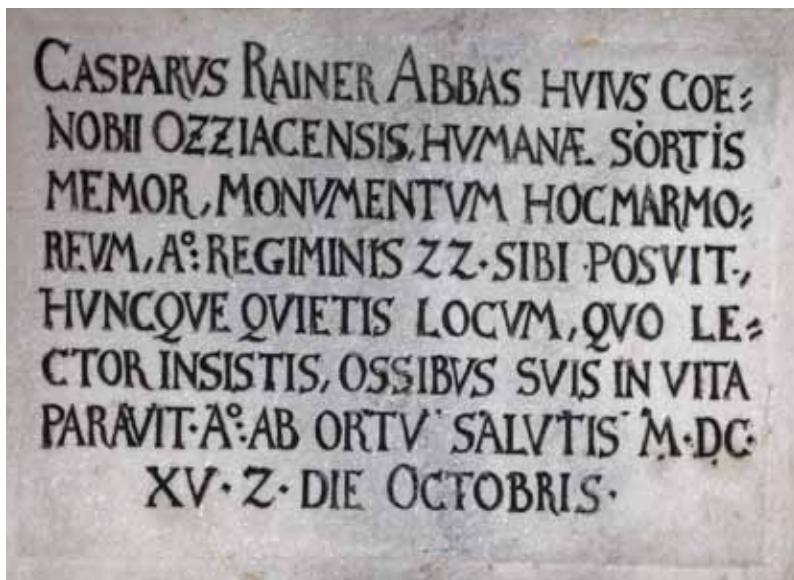
VENERABILIS DOMINVS
ANDREAS HASENPERGER
ANNO AETATIS SVAE XIX
IN NVMERVM SODALITII
OSSIACEN(SIS) COOPTATVS
TREDECIMO POST ANNO
IN ABBATEM ELECTVS
IBIDEM SVPREMVM
VITAE DIEM CLAVSIT
ANNO A PARTV VIRGINEO
MDXXXXXV DIE 13
APRIL(IS) CVIVS ANIMA
VIVAT DEO

Častiti gospod Andrej Hasenperger je bil v 19. letu svoje starosti sprejet v osojsko bratovščino, 13. leto zatem izvoljen za opata in prav tam je končal zadnji dan življenja, leta 1555 po deviškem rojstvu, 13. aprila; njegova duša naj živi za Boga.

4.6 venerabilis:

- Kateri izrazi s pomenom (pre)častiti so najpogostejši ob imenih cerkvenih dostojanstvenikov? cf. 3.2, 4.8, 4.9, 4.12, 4.15, 5.21, 8.16

4.7 OSOJE / OSSIACH, NAGROBNIK V CERKVI

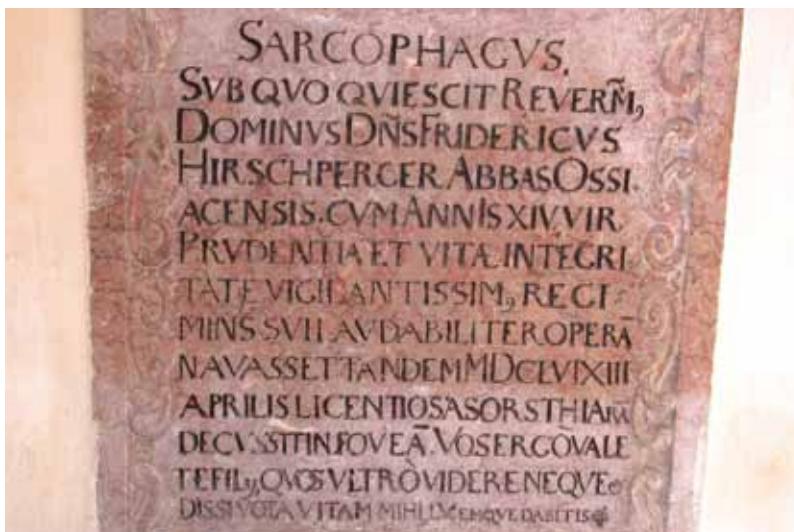
CASPARVS RAINER
ABBAS HVIVS COENOBII
OZZIACENSIS, HVMANAÆ
SORTIS MEMOR,
MONVMENTVM HOC
MARMOREVM, AO
REGIMINIS 22 SIBI POSVIT,
HVNCQVE QVIETIS
LOCVM, QVO LECTOR
INSISTIS, OSSIBVS SVIS
IN VITA PARAVIT AO AB
ORTV SALVTIS MDCXV 2
DIE OCTOBRS.

Gašper Rainer, opat tega
osojskega samostana,
zavedajoč se človeške usode,
je sebi postavil ta marmornati
spomenik v 22. letu vodenja,
in ta kraj počitka, na katerem
stojiš, bralec, je še za življenja
pripravil za svoje kosti. 2.
oktobra l. 1615 po začetku
odrešenja.

4.7 marmoreum:

- Kako se glasijo pridevniki, izpeljani iz samostalnikov: aurum, argentum, ferrum, vitrum, lignum, aes, lapis? Kakšna je razlika med lapideus in lapidaris?

4.8 OSOJE / OSSIACH, NAGROBNIK V CERKVI

SARCOPHAGVS, SVB QVO
QVIESCIT REVER(ENDISSI)
M(VS) DOMINVS D(OMI)
N(V)S FRIDERICVS
HIRSCHPERGER ABBAS
OSSIACENSIS. CVM ANNIS
XIV VIR PRVDENTIA ET
VITAE INTEGRITATE
VIGILANTISSL(VS)
REGIMIN(I)S SVI
LAVDABILITER OPERA(M)
NAVASSET TANDEM
MDCLVI XIII APRILIS
LICENTIOSA SORS
THIARA(M) DECVSSIT
IN FOVEA(M). VOS ERGO
VALETE FILY, QVOS VLTR
VIDERE NEQVEO.
DIS SI VOTA VITAM MIHI
LVCEMQVE DABITIS.

Sarkofag, pod katerim počiva prečastiti Gospod Gospod Friderik Hirschperger, osojski opat; 14 let je mož z modrostjo, neoporečnim življenjem in največjo budnostjo hvalevredno opravljal dolžnost svojega vodenja, končno pa je 13. aprila 1656 samovoljna usoda tiaro pahnila v jamo. Vi pa boste pozdravljeni, sinovi, ki vas ne morem več videti. Bogat /bom/, če mi boste podelili molitve, življenje in luč.

4.8 sarcophagus:

- Beseda je grškega izvora; kaj etimološko pomeni? Kateri so latinski izrazi za grob, grobničo in krsto?
- Pri treh besedah je končni A opremljen s črtico; kaj v teh primerih črtica označuje?

4.9 OSOJE / OSSIAH, NAGROBNIK V CERKVI – 1737

VIRGILIVS
GLEISSENBERGIVS
HVIVS LOCI PRAESVL
VIGILANT(ISSI)MVS
POSTQUAM REGNAVIT ET
AMAVIT SUOS ANN(OS)
XIII
HIC IACET.
IN CVIVS ORE SEDIT
SVADA, IN CORDE PIETAS,
IN FIBRIS TOTVS AMOR.
OCCIDIT 19. july A(N)O
1737 AET(ATE) 54.
ABI ET DEV M ORA, VT LVX
PERPETVA LVCEAT EI.
POSVIT HERMANNVS
SVCESSOR

Virgil Gleisssenberger, nadvse budni opat tega kraja, leži tukaj, potem ko je svoje v ljubezni vodil 13 let. V njegovih ustih je bila prepričljivost, v srcu pobožnost, v telesu čista ljubezen. Umrl je 19. julija leta 1737 v starosti 54 let. Pojdi in prosi Boga, naj mu sveti večna luč. Postavil naslednik Hermann.

4.9 vigilantissimus:

- Kako je tvorjen superlativ? Katere besede iz iste jezikovne družine še poznas?

4.10 GOSPA SVETA / MARIA SAAL, NAGROBNIK NA STENI CERKVE

PRO DEFUNCTO IOANNE
D(OMINO) UDENAU
PECCATORE PAROCHO
ET DECANO HIC
QUIESCENTE. OBIIT 5
MAII 1790 AETATIS SUAE 50
ANNORUM . R(EQUIESCAT)
I(N) P(ACE)

Za umrlega Janeza gospoda
Udenaua, grešnika, župnika in
dekana, ki tu počiva. Umrl je 5.
maja 1790 v starosti 50 let. Naj
počiva v miru.

4.11 GOSPA SVETA / MARIA SAAL, NAGROBNIK NA STENI CERKVE

MARGGO, VERUS
SACERDOS, QUIESCAT
IN PACE. EX CORDE
PRECANTUR AMICI
IOANNES TÜRK ET
GREGOR MARINITSCH.
OBIIT 24TO AVGUSTI 1818.

Marggo, pravi duhovnik, naj
počiva v miru. Od srca prosita
prijatelja Janez Türk in Gregor
Marinič. Umrl je 24. avgusta
1818.

4.11 sacerdos:

- Poznaš še kak izraz s pomenom *duhovnik*?

4.12 GOSPA SVETA / MARIA SAAL, NAGROBNIK NA STENI CERKVE

QUOS OLIM EXCOLUIT
PERPETUUM CULTURI.
IOANNIS C(H)RYSOSTOMI
TAUTSCHER ORD(INIS)
PRAEMONSTRA-
T(ENSIS) CAN(ONICI)
REG(ULARIS) MEMORIAM
GRATI CELEBRANT
P(RAEMONSTRATENSES)
C(ANONICI) ET
R(EVERENDI) COMITES
DE GOESS. OBIIT AET(ATE)
53 DIE 17 IAN(UARII)
MDCCXCVI

Tisti, ki jih je nekoč izobrazil,
ga hočejo večno spoštovati.

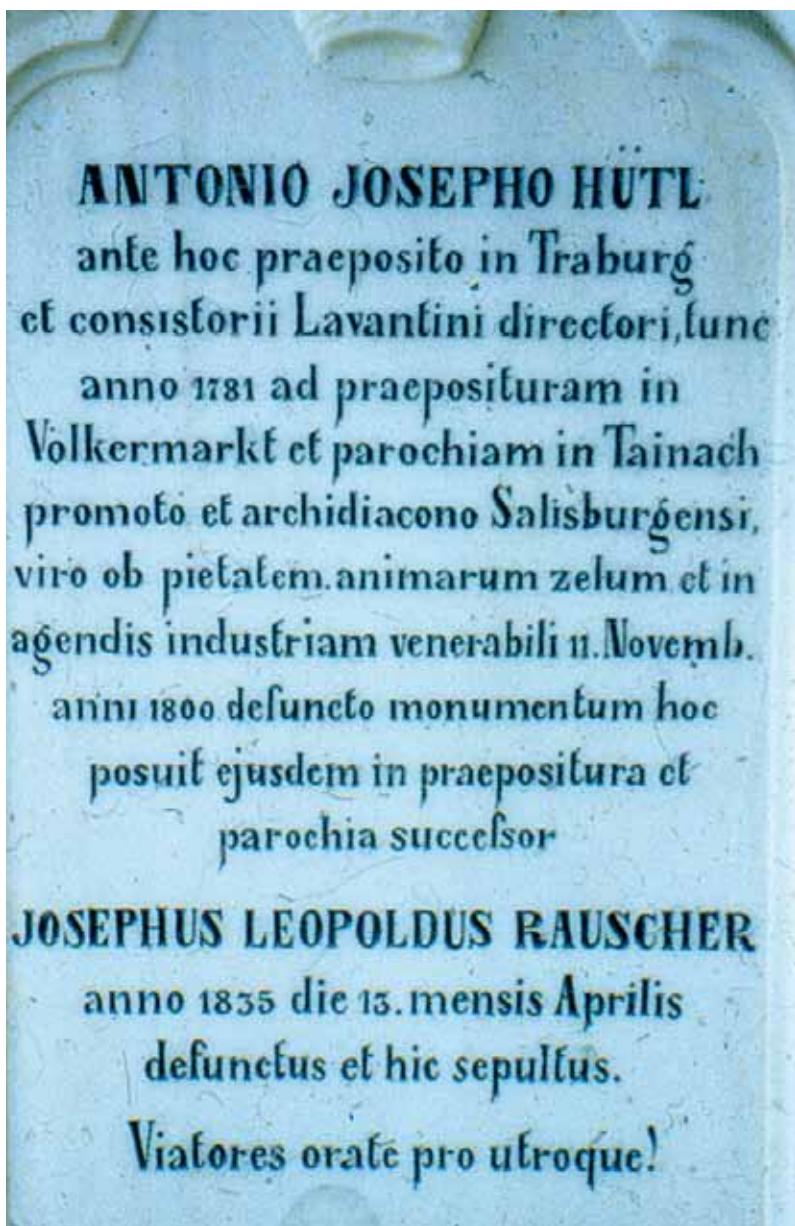
Spomin na Janeza
Zlatoustega Tavčarja iz Reda
premonstratencev, rednega
kanonika, hvaležno praznujejo
premonstratenski kanoniki in
spoštovani grofje pl. Goess.
Umrl je v starosti 53 let, 17.

jan. 1796.

4.12 culturi:

- Za aktivni particip futura slovenščina nima ustrezne oblike; kako ta particip navadno prevajamo? Podobni primeri so v 1.7, 5.7.

**4.13 TINJE / TAINACH,
NAGROBNIK V POKOPALIŠKI KAPELI**

**4.13 praeposito,
promoto:**

- Naštej sestavljenke glagolov pono 3 in moveo 2!

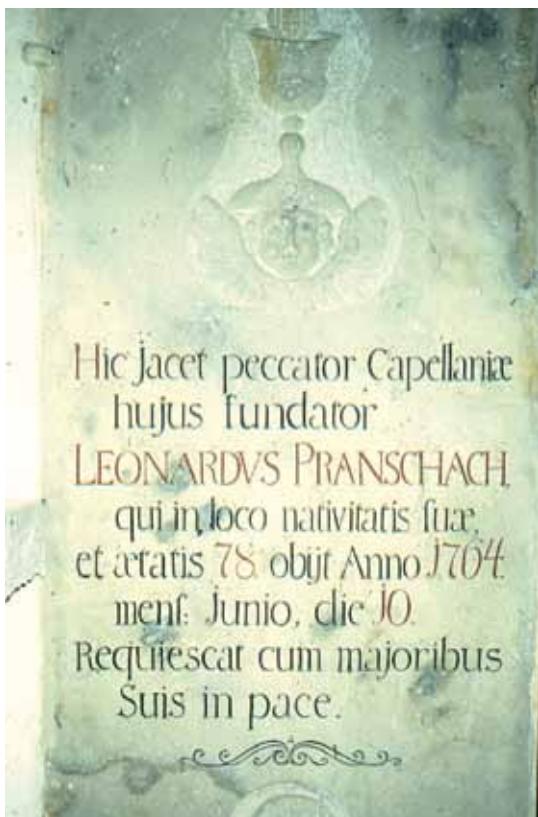
pro utroque:

- Kateri zaimek se še uporablja v pomenu *oba*? Kakšna je pomenska razlika med njima?

ANTONIO JOSEPHO HÜTL
ANTE HOC PRAEPOSITO IN
TRABURG ET CONSISTORII
LAVANTINI DIRECTORI,
TUNC ANNO 1781 AD
PRAEPOSITIONEM
IN VÖLKERMARKT
ET PAROCHIAM IN
TAINACH PROMOTO
AT ARCHIDIACONO
SALISBURGENSI, VIRO OB
PIETATEM, ANIMARUM
ZELUM ET IN AGENDIS
INDUSTRIAM VENERABILI
11. NOVEMB(RI) ANNI
1800 DEFUNCTO
MONUMENTUM HOC
POSUIT EJUSDEM IN
PRAEPOSITIONE ET
PAROCHIA SUCCESSOR
JOSEPHUS LEOPOLDUS
RAUSCHER ANNO 1835
DIE 13. MENSIS APRILIS
DEFUNCTUS ET HIC
SEPULTUS. VIATORES
ORATE PRO UTROQUE!

ANTONU JOŽEFU HÜTLU,
pred tem proštu v Dravogradu
in upravitelju lavantinskega
konzistorija, potem leta 1781
premeščenemu v proštijo
Velikovec in župnijo Tinje,
salzburškemu arhidiakonu,
možu, spoštovanemu zaradi
pobožnosti, gorečnosti do duš
in prizadavnosti v dejanjih,
umrlemu 11. novembra leta
1800, je ta spomenik postavil
njegov naslednik v proštiji in
župniji, JOŽEF LEOPOLD
RAUSCHER, umrl 13. aprila
leta 1835 in tu pokopan.
Popotniki, molite za enega in
drugega!

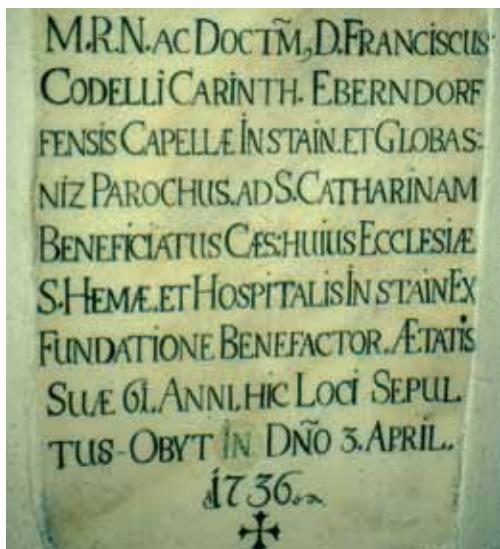
4.14 GLOBASNICA / GLOBASNITZ, NAGROBNA PLOŠČA V CERKVI

HIC JACET PECCATOR
CAPELLANIAE HUJUS
FUNDATOR LEONARDVS
PRANSCHACH, QUI IN
LOCO NATIVITATIS SUAE
ET AETATIS 78 OBIIT ANNO
1704. MENS(E) JUNIO, DIE
10. REQUIESCAT CUM
MAIORIBUS SUIS IN PACE.

Tukaj leži grešnik, ustanovitelj
te kapeljice, LENART
PRANSCHACH, ki je v kraju
svojega rojstva in v starosti 78
(let) umrl leta 1704 10. junija.
Naj s svojimi predniki počiva
v miru.

4.15 GLOBASNICA / GLOBASNITZ, NAGROBNA PLOŠČA V CERKVI

M(AXIME) R(EVERENDUS)
N(OBILIS) AC DOCT(ISSI)
M(US) D(OMINUS)
FRANCISCUS CODELLI
CARINTH(ICUS)
EBERNDORFENSIS
CAPELLAE IN STAIN ET
GLOBASNIZ PAROCHUS AD
S(ANCTAM) CATHARINAM
BENEFICIATUS
CAES(ARIUS) HUIUS
ECCLESIAE S(ANCTAE)
HEMAE ET HOSPITALIS IN
STAIN EX FUNDATIONE
BENEFATOR, AETATIS
SUAE 61. ANNI, HIC LOCI
SEPULTUS. OBYT IN
D(OMI)NO 3. APRIL(I) 1736.

Zelo spoštovani, plemeniti in
nadvse učeni gospod Franc
Codelli, Korošec iz Doblje
vasi, župnik kapele v Kamnu in
Globasnici, pri Sveti Katarini
cesarski beneficiat, dobrotnik
te cerkve sv. Eme in okrevališča
v Kamnu od ustanovitve. V
svoji starosti 61 let je bil na
tem mestu pokopan; umrl v
Gospodu 3. aprila 1736.

4.16 DJEKŠE / DIEX, NA STENI CERKVE – 1778

ECCLESIA EX SVO
FVNDAMENTO ERIGITVR.

Cerkev od svojih temeljev postavljena (leta 1778).

4.17 KOLBNICA / KOLBNITZ, OB SPODNJI POSTAJI ZOBATE ŽELEZNICE NA REISSECK

HERCVLI INVICTO
SACRVM G(AIVS)
DONNICIVS RVFINVS
ET VALERIA ATTICA
CVM SVIS TEMPLVM
VETVSTATE CONLAPSVM
RESTITVERVNT EX VOTO.

Nepremagljivemu Herkulu
posvećeno; Gaj Donicij Rufin
in Valerija Atika sta
svetišče, od starosti razpadlo, s
svojimi obnovila po zaobljubi.

4.17 conlapsum:

- Particip perfekta deponentnikov ima navadno aktiven pomen; kakšen pomen je v tem primeru? cf. perpessos v 4.20

**4.18 KOLBNICA / KOLBNITZ, OB SPODNJI POSTAJI
ZOBATE ŽELEZNICE NA REISSECK**

AURUM ex AQUIS

Zlato (dobljeno) iz voda.

4.19 GOSTIŠČE NA TURSKI AVTOCESTI (ZA DRUGIM TUNELOM), SONČNA URA

ME SOL, TE UMBRA REGIT. Mene vodi sonce, tebe senca.

4.19 regit:

- Katere besede iz iste jezikovne družine še poznaš (*kralj, kraljica, kraljeva palača, kraljestvo, kraljujem, voditelj*)?

4.20 INNSBRUCK, HIŠA S T.I. ZLATO STREŠICO - 1671

RESTAVROR POST
HORRENDO CONTINUO
ANO ET ULTRA PERPESSOS
TERRÆ MOTVS.

Obnovljena sem po strašnih
potresih, ki sem jih pretrpela
skozi vse leto in še naprej.

**4.21 ST. FLORIAN (GORNJA AVSTRIJA),
VHOD V SAMOSTAN – 1724**

PRECARE PRO NOBIS
SERVIS TVIS DIVE
NEPOMVCENE

Prosi za nas, svoje služabnike,
sveti (Janez) Nepomuk.

4.21 precare:

- Kateri glagoli se še uporabljajo v pomenu *prosi* (za *nas*)? Kaj je ta glagol dal v italijanščini?

4.22 SALZBURG, SAMOSTAN NONNBERG

PAX HUIC DOMUI ET
OMNIBUS INTRANTIBUS
ATQUE INHABITANTIBUS

A + O

Mir tej hiši in vsem
vstopajočim, kakor tudi
prebivalcem.

**4.23 STRASSEN (VZHODNA TIROLSKA),
VHOD V CERKEV – 1769**

IESV CHRISTE REX
GLORIAE DONA NOBIS
PACEM

Jezus Kristus, kralj slave,
podari nam mir.

5. POGLAVJE

ITALIJA: JUŽNA TIROLSKA

5.1 INNICHEN / SAN CANDIDO, VHOD V CERKEV – 1760

SANCTE MICHAEL!
TIBI DEVOTIS ASSISTE

Sveti Mihael!
Tebi vdanim pomagaj.

5.1 assiste:

- Kateri so ostali izrazi s pomenom *pomagaj, stoj ob stani?* cf. 1.5, 5.13, 7.5

**5.2 INNICHEN / SAN CANDIDO,
DEL NAGROBNE PLOŠČE NA POKOPALIŠČU**

MEMINISSE DECET

SACERDOTUM

NOSTRORUM:

REV(ERENDISSI)

MUS MSGR. JOANNES

TSCHURTSCHENTHALER,

AUCTOR ET PER 8 LUSTRA

SCRIPTOR BENEMERITUS

EPHEM(ERIDIS)

„KATHOLISCHES

SONNTAGSBLATT“:

Spodobi se, da se spominjamo

naših duhovnikov:

Prečastitega msgr.

Janeza Tschurtschentalerja,

ustanovitelja in 40 let zelo

zaslužnega pisca časopisa

„Katholisches Sonntagsblatt“.

5.3 INNICHEN / SAN CANDIDO, DEL NAGROBNE PLOŠČE NA POKOPALIŠČU

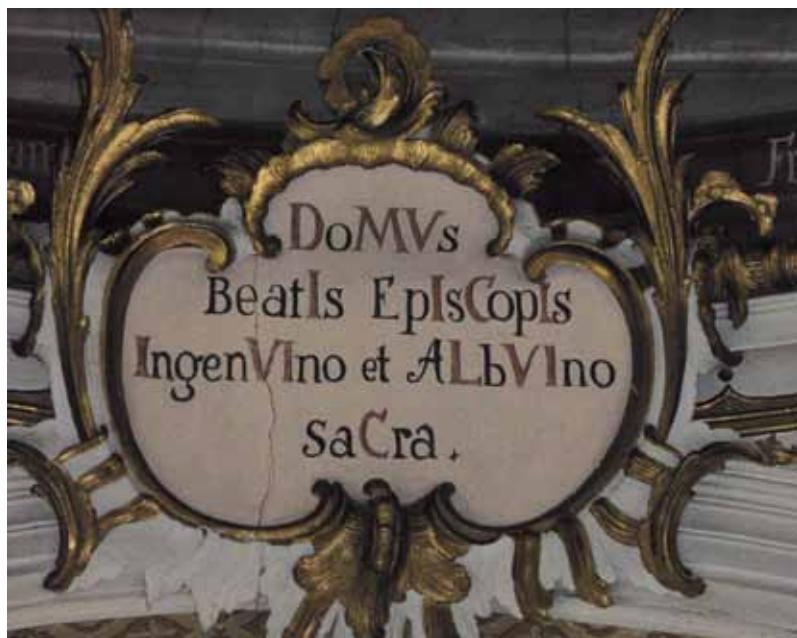
QUORUM ALIBI CONDITA
OSSA PIA TENENTUR
MEMORIA HICCE VIRI
ILLUSTRES MULTOS PER
ANNOS SEDULI OPERATI
HUIUSCE VINEAE SACRIS
IN SIGNIS ECCLESIAE
INTICENSIS CANONICI

(Mož), katerih kosti so
shranjene drugod, se tukaj
spoštljivo spominjamo.
Znamenita moža sta mnogo
let kot kanonika marljivo
sodelovala pri bogoslužju
v tem vinogradu slavne
innichenske cerkve.

5.3 memoria tenentur:

- S katerimi besedami se še izraža *pomnjenje* in *pozabljenje*? cf. 5.6, 8.12

5.4 TAISTEN / TESIDO, NA STROPU CERKVE – 1771

DOMVS BEATIS EPISCOPIS
INGENVINO ET ALBVINO
SACRA.

Hiša posvečena svetima
škofovoma Ingenuinu in Albuinu.

**5.5 GEISELSBERG / SORAFURCIA,
URA NA ZVONIKU – 1996**

ILLUCESCENTE DIE DEO
OPVS SIVE PONDVS
VITAE EXVLTANTES
SACRABITIS.

Ko se bo danilo, se boste
veselili in Bogu posvetili
delo ali težo življenja.

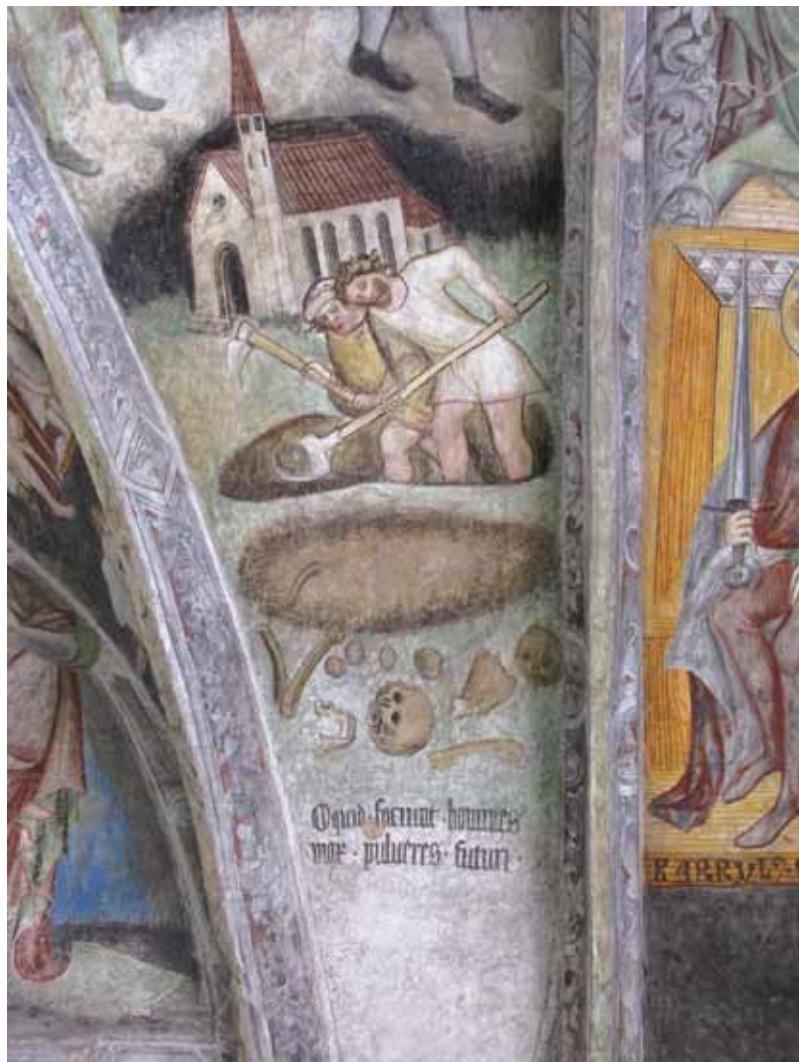
**5.6 BRIXEN / BRESSANONE,
NAD VHODOM V STOLNICO**

SANCTI PONTIFICES!
VESTRI GREGIS ESTOTE
MEMORES.

Sveti duhovniki!
Spominjajte se svoje črede.

5.7 BRIXEN / BRESSANONE, KRIŽNI HODNIK OB STOLNICI

O QUID FACIUNT
HOMINES MOX PULVERES
FUTURI

O kaj delajo ljudje, ki bodo
kmalu pepel?

5.8 BRIXEN / BRESSANONE, KRIŽNI HODNIK OB STOLNICI

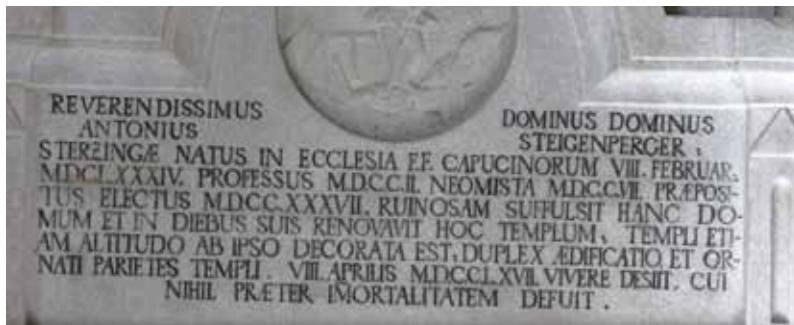
SISTE VIATOR ET
CONTEMPLARE ME
INVITLE QVONDAM
PONDVS TERRAE DE
TERRA FORMATVM HIC
MATRI SVAE TERRAE
DATUM DE TERRA
AVTEM IN CHRISTO
RESVRCTIONEM
SPERANTEM IN VITAM
BEATAM BEATAM HOC PRECARE ET
DIC AMEN

Postoj, popotnik in premišljuj,
da sem bil nekoč nekoristno
breme na zemlji, ustvarjeno
iz zemlje. Tukaj sem bil
izročen svoji materi zemlji. Iz
zemlje pa v Kristusu upam na
vstajenje v blaženo življenje. To
prosi in reci Amen.

5.8 contemplare, precare:

- Kako se glasijo ostale imperativne oblike obeh deponentnikov?

5.9 NEUSTIFT / NOVACELLA (PRI BRIXNU), PREDVERJE SAMOSTANSKE CERKVE

REVERENDISSIMUS
 DOMINUS DOMINUS
 ANTONIUS
 STEIGENPERGER:
 STERZINGAE NATUS IN
 ECCLESIA F.F. (=FRATRUM)
 CAPUCINORUM VIII.
 FEBRUAR(IO) MDCLXXXIV.
 PROFESSUS MDCCII.
 NEOMISTA MDCCVII.
 PRAEPOSITUS ELECTUS
 MDCCXXXVII. RUINOSAM
 SUFFULSIT HANC
 DOMUM ET IN DIEBUS
 SUIS RENOVAVIT HOC
 TEMPLUM: TEMPLI ETIAM
 ALTITUDO AB IPSO
 DECORATA EST: DUPLEX
 AEDIFICATIO, ET ORNATI
 PARIETES TEMPLI. VIII.
 APRILIS MDCCCLXVII.
 VIVERE DESIT, CUI
 NIHIL PRAETER IM(M)
 ORTALITATEM DEFUIT.

5.9 vivere desiit:

- Katere izraze s pomenom *umreti* poznaš? cf. 1.7, 5.11, 7.9, 6.18, 8.2, 8.8, 8.11, 8.16, 9.6

Prečastiti gospod gospod
 Anton Steigenperger, rojen (=
 krščen) v Sterzingu v cerkvi
 bratov kapucinov 8. februarja
 1684, zaobljube opravil
 1702, novomašnik 1707, za
 predstojnika izvoljen 1737. To
 razpadajočo hišo je podprl in v
 svojih dneh to svetišče obnovil;
 tudi strop svetišča je okrasil;
 dvojna zgradba in stene so
 bile okrašene. 8. aprila 1767
 je prenehal živeti, nič mu ni
 manjkalo razen nesmrtnosti.

5.10 NEUSTIFT / NOVACELLA, SAMOSTANSKA CERKEV

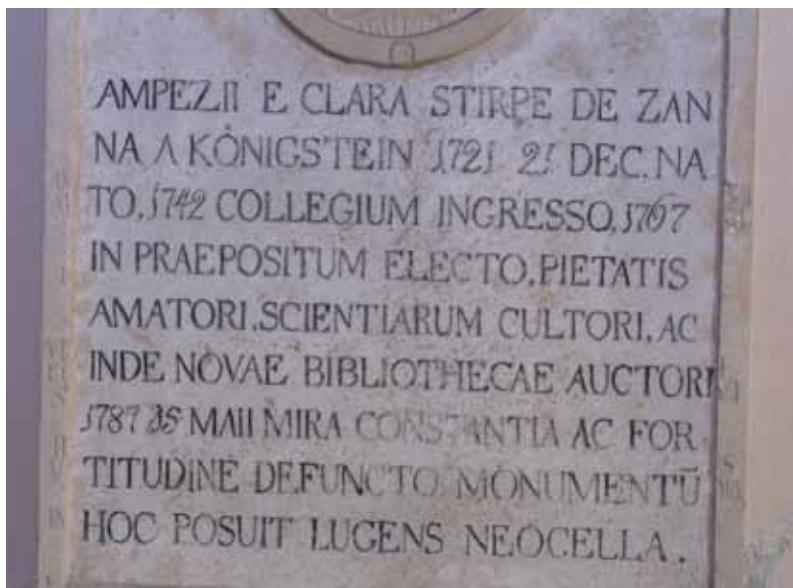

PRAEPOSITO SVO
LEOPOLDO PATRI VERE
CARISSIMO LVGENTES
FILII POSVERVNT
FUIT AB INSIGNI FAMILIA
ERLACHER NATUS SEBATI
7MA FEBR(UARII) 1748.
SACERDOS ORDINATUS
16TA MARTII 1771.
PRAEPOSITUS ELECTUS
6TA OCT(OBRIS) (ANN)O
1790. IUBILAEUS & SENIOR
PLACIDE IN D(OMI)NO
OBDORMIVIT 18 JUNII
1832.
CUM IPSO SUM IN
TRIBULATIONE ERIPIAM
EUM, & GLORIFICABO EUM
& ... PSALM 90.

Svojemu predstojniku
Leopoldu, resnično
najdražjemu očetu, so postavili
žaluoči sinovi.
Bil je iz znamenite družine
Erlacher, rojen v Säbnu 7.
februarja 1748, v duhovnika
posvečen 16. marca 1771.
Izvoljen za predstojnika 6.
oktobra 1790; jubilant &
starosta je mirno zaspal v
Gospodu 18. junija 1832.
Z njim sem v stiski, rešil ga
bom in ga poveličeval & ...
Psalm 90.

5.11 NEUSTIFT / NOVACELLA, KAPELA OB SAMOSTANSKI CERKVI

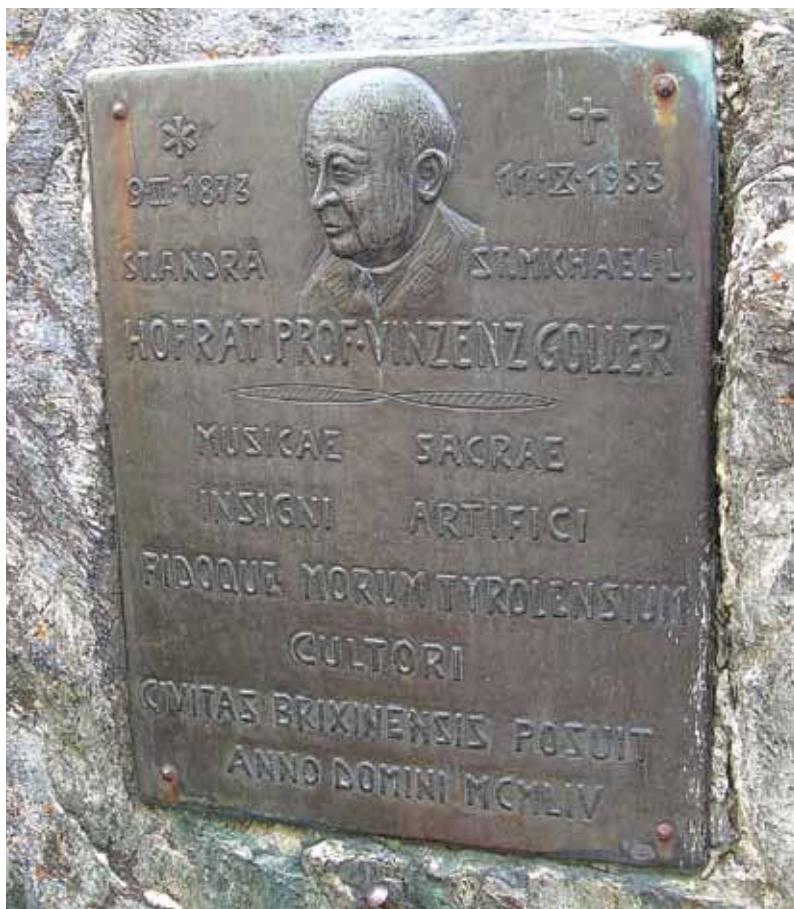
5.11 Poišči vse besede, ki so v dativu!

OPTIMO PATRI LEOPOLDO I.
AMPEZII E CLARA
STIRPE DE ZANNA A
KÖNIGSTEIN 1721 21.
DEC(EMBRI) NATO, 1742
COLLEGIUM INGRESSO,
1767 IN PRAEPOSITUM
ELECTO, PIETATIS
AMATORI, SCIENTIARUM
CULTORI, AC INDE
NOVAE BIBLIOTHECAE
AUCTORI, 1787 25 MAI
MIRA CONSTANTIA AC
FORTITUDINE DEFUNCTO
MONUMENTU(M)
HOC POSUIT LUGENS
NEOCELLA.

Najboljšemu očetu Leopoldu I. rojenemu 21. dec. 1721 v Ampezzu v slavni rodbini Zanna pl. Königstein, ki je v skupnost vstopil 1742, v predstojnika bil izvoljen 1767, ljubitelju pobožnosti, častilcu znanosti in nato ustanovitelju nove knjižnice, umrlemu 25. maja 1787 nenavadno pogumno in hrabro, je ta spomenik postavila žalujoča Nova Šifta.

**5.12 ST. ANDRÄ / S. ANDREA,
POKOPALIŠČE OB CERKVI**

**5.12 Poišči vse
besede, ki so v
dativu!**

HOFRAT PROF. VINZENZ
GOLLER MUSICÆ
SACRAE INSIGNI ARTIFICI
FIDOQUE MORUM
TYROLENSIUM CULTORI
CIVITAS BRIXINENSIS
POSUIT ANNO DOMINI
MCMLIV

Dvornemu svetniku
prof. Vincencu Gollerju,
znamenitemu umetniku
sakralne glasbe in zvestemu
častilcu tiropskih navad,
postavilo mesto Brixen leta
Gospodovega 1954.

5.13 ST. ANDRÄ / S. ANDREA, NA CERKVENEM STROPU – 1757

INTERCEDE, SANCTE
ANDREA, PRO POPVLO
DEI.

Sveti Andrej, posreduj za božje
ljudstvo.

**5.14 SAND IN TAUFERS / CAMPO TURES,
SPOMENIK NA POKOPALIŠČU**

VITA NOS DIVISIT
MORS NOS CONIUNXIT

Življenje nas je razdelilo, smrt
nas je povezala. (1809)

5.15 MERANSEN / MARANZA, NAGROBNA PLOŠČA OB CERKVI

MONUMENTUM
 ADM(ODUM) REV(ERENDI)
 D(OMINI) THOMAE GEYER
 EGGER NATI IN VALLE
 AUREA PER ANN(OS) 31
 CURATI HUI(US) LOCI
 QUI OB ANTIQUIT(AT)UM
 PERITIAM CONSILIORUM
 GRAVITATEM ET
 ANIMARUM ZELUM
 P(ER)PETUA MEMORIA
 DIGNUS OBIIT 31 MERT(IOS)
 1819 AET(ATIS) 68,
 SAC(ERDOTII) 45

Spomenik nadvse
 spoštovanega Tomaža Geyerja
 Eggerja, rojenega v dolini
 Ahrn, 31 let kurata v tem
 kraju, ki je zaradi poznavanja
 starožitnosti, zaradi tehtnosti
 nasvetov in gorečnosti za duše,
 vreden večnega spomina, umrl
 31. marca 1819, v starosti 68, v
 45. letu duhovništva.

5.15 Poišči vse besede, ki so v genetivu!

- So vse genetivne oblike pravilno tvorjene?

5.16 STERZING / VIPITENO, VHOD V CERKEV

IMPERANTE LEOPOLDO
PRIMO A PAVLINO S(ACRI)
R(OMANI) I(MPERII)
PRINCIPE ET EPIS(COPO)
BRIXIN(ENSI) SOLENNI
RITV CONSECRATVM,
CVRA ET STVDIO
SENATVS STERZINGANI A
FVNDAIMENTIS ERECTVM
ET IN AMPLIOREM
FORMAM REDACTVM.
ANNO D(OMI)NI
MDCLXXXI.

Ko je vladal Leopold Prvi, je A. Pavlin, knez Svetega rimskega cesarstva in škof v Brixnu, s slovesnim obredom posvetil (to cerkev), ki je bila od temeljev postavljena s skrbjo in prizadevanjem sterzinskega mestnega sveta in je dobila imenitnejšo podobo leta Gosp. 1681.

5.16 Poišči absolutni ablativ!

- Podobni primeri so v 7.3, 7.6, 7.7.

**5.17 BOZEN / BOLZANO,
SPOMINSKA PLOŠČA NA CERKVI**

TEMPLUM HOC ET ALTARE
ATROCIBUS BELLI 1943 -
1945 CASIBUS MAGNA EX
PARTE DEIECTA ATQUE
OPIBUS REI PUBLICAE ET
COLLECTIS MERCATORUM
ALIORUMQUE MULTORUM
BENEFATORUM
CIVITATIS ET REGIONIS
NOSTRAE ITERUM
AEDIFICATA, CONSECRATA
SUNT DEOQUE DICATA
DIE 20. XII. 1959.

To svetišče in oltar sta v
groznih nezgodah vojne 1943
– 1945 večinoma bila porušena
ter s pomočjo države in z
nabirkami trgovcev in mnogih
drugih dobrotnikov mesta in
naše dežele ponovno zgrajena,
posvečena in Bogu zročena
dne 20. 12. 1959.

**5.18 MERAN / MERANO,
URA NA ZVONIKU CERKVE SV. JAKOBA**

LAEDUNT OMNES ULTIMA
NECAT

Vse (ure) ranijo, zadnja ubije.

**5.19 MERAN / MERANO,
STAVBA NA OSREDNJEM TRGU**

CIVIVM HONORI REI
PUBLICACE LABORI VRBIS
DECORI MCMXXIX ANNO
VIIo

V čast prebivalcev, državi v
napor, mestu v okras. Leta
1929 v 7. (mesecu).

5.20 DORF TIROL, POKOPALIŠČE

STA VIATOR HIC IACET
 ILL(US)TRISSIMUS
 D(OMINU)S IOANN(ES)
 LEIS N(OME) P(LENO)
 DE LAIMBVRG QVI CVM
 A XVI AETATIS ANNO
 SACRAMENTVM CAESARI
 DIXISSET, AB INFIMO VSQVE
 AD CENTVRIONIS GRADVM
 NON FAVORE SED MERITO
 EVECTVS E BELLIS TVRCICO
 GALLICO ET BORVSSICO
 REDVX ARCI ARCIVM
 TIROLEOS PRAEFECTVS
 MARTI INVICTVS MORTI
 CESSIT ANNO MDCCCLXXXIII
 DIE IV MARTII CVI VT
 SVORVM MEMORIAE
 IMMORTALIS ESSET
 MAESTISSIMA CONIUX
 ILL(V)S(TRISSIMA) DO(MIN)
 A REGINA GOLDRAINER
 DE MIHL ET GOLDRAIN
 MONVMENTVM HOC
 P(ONENDVM) C(VRavit)

Postoj, popotnik. Tukaj leži presvetli gospod Janez Leis s polnim imenom pl. Laimburg, ki je s 16. letom starosti zaprisegel cesarju in bil od najnižjega (vojaka) povišan do stopnje stotnika, ne zaradi naklonjenosti, temveč zaradi zaslug; vrnil se je iz turške, francoske in pruske vojne, bil načelnik tirolske utrdbe utrdb, za Marsa nepremagljiv, smrt pa se je uklonil 4. marca leta 1783; da bi v spominu svojcev bil nesmrten, mu je nadvse žalostna soproga presvetla gospa Regina Goldrainer pl. Mihl in Goldrain ta spomenik dala postaviti.

5.20 redux:

- S katerimi glagoli bi se dalo nadomestiti ta pridevnik?

ponendum curavit:

- Poisci podobne primere predikativne rabe gerundiva v 6.21, 7.9, 7.10, 8.5!

5.21 MÖLTEN / MELTINA, PLOŠČA NA CERKVI

IN PIAM MEMORIAM
 A(DMODUM) R(EVERENDI)
 D(OMINI) PETRI SALTUARI
 AB ANNO 1928 PRIMI
 ARCHIPRESBYTERI
 NECNON AB 1932 PRIMI
 DECANI PER V LUSTRA
 1913 – 1938 HAC IN
 PAROECIA MELTINENSI
 MUNERE BONI PASTORIS
 FUNCTI. R(EQUIESCAT)
 I(N) P(ACE)

V spoštljiv spomin na zelo
 spoštovanega gospoda Petra
 Saltuarija, ki je od leta 1928 bil
 prvi nadduhovnik ter od 1932
 25 let prvi dekan, in je od 1913
 do 1938 v tej möltinški župniji
 opravljal službo dobrega
 pastirja. Naj počiva v miru.

5.21 munere:

- Zakaj je na tem mestu ablativ?
- Kako je samostalnik napisan v slovarju?
- Katere deponentnike, ki se enako vežejo, še poznaš?

5.22 PRELAZ FALZAREGO (2105 m)

SUNT RUPES
VIRTUTIS ITER

Pečine so pot krepsti.

6. POGLAVJE

ITALIJA: RIM, UMBRIJA, KAMPA NIJA

6.1 RIM, PROČELJE BAZILIKE SV. PETRA

IN HONOREM PRINCIPIS
APOST(OLORVM) PAVLVS
V BVRGHESIVS ROMANVS
PONT(IFEX) MAX(IMVS)
AN(NO) MDCXII
PONT(IFICATVS) VII

V čast prvaka apostolov papež
Pavel V. Borghese Rimski leta
1612, v 7. (letu) pontifikata.

6. Italija: Rim, Umbrija, Kampanija

6.2 – 5, RIM, PODSTAVEK OBELISKA NA TRGU SV. PETRA

ZAHODNA STRAN:

CHRISTVS VINCIT
CHRISTVS REGNAT
CHRISTVS IMPERAT
CHRISTVS AB OMNI MALO
PLEBEM SVAM DEFENDAT

Kristus zmaguje, Kristus
kraljuje, Kristus poveljuje,
Kristus naj pred vsakim zlom
svoje ljudstvo varuje.

JUŽNA STRAN:

SIXTVS V PONT(IFEX)
MAX(IMVS) OBELISCVM
VATICANVM DIS GENTIVM
IMPIO CVLTV DICATVM
AD APOSTOLORVM
LIMINA OPEROSO
LABORE TRANSTVLIT
ANNO MDLXXXVI
PONT(IFICATVS) II

Papež Sikst V. je vatikanski obelisk, ki je bil z brezbožnim čaščenjem posvečen poganskim bogovom, z velikanskim naporom prenesel k pragovom apostolov leta 1586, v 2. (letu) pontifikata.

6.3 dis gentium:

- Kakšne oblike so možne namesto dis?
- Kaj navadno pomeni gentes v cerkveni latinščini?
cf. 6.12

6. Italija: Rim, Umbrija, Kampanija

VZHODNA STRAN:

ECCE CRVX DOMINI .
FVGITE PARTES ADVERSÆ
. VICT LEO DE TRIBV IVDA.

SEVERNA STRAN:

SIXTVS V PONT(IFEX)
MAX(IMVS) CRVCI
INVICTAE OBELISCVM
VATICANVM AB
IMPVRA SVPERSTITIONE
EXPIATVM IVSTIVS ET
FELICIVS CONSECRAVIT
ANNO MDLXXXVI
PONT(IFICATVS) II

Glejte, križ Gospodov; bežite,
krdeła sovražnikov. Zmagal je
lev iz Judovega rodu.

6.5 iustius, felicius:

- Poišči pozitiv in superlativ obeh prislovov!

Papež Sikst V. je vatikanski obelisk, očiščen nečistega praznoverja, pravičneje in srečnejše posvetil nepremagljivemu krizu leta 1586, v 2. (letu) pontifikata.

6.6 RIM, FONTANA DI TREVI

CLEMENS XII PONT(IFEX)
MAX(IMVS) AQVAM
VIRGINEM COPIA
ET SALVBRITATE
COMMENDATAM
CVLTV MAGNIFICO
ORNAVIT ANNO
DOMINI MDCCXXXV
PONTIF(ICATUS) VI

Papež Klemen XII. je »Deviški« vodovod, ki sta ga priporočala obilje in zdravilnost, okrasil z veličastno zunanjščino v Gospodovem letu 1735, v 6. (letu) pontifikata.

6.7 RIM, FONTANA DI TREVI

PERFECIT BENEDICTUS
XIV PON(tifex) MAX(imus)

Dokončal papež Benedikt XIV.

6.8 RIM, PANTEON

M(ARCVS) AGRIPPA L(VCII)
F(ILIVS) CO(N)S(VL)
TERTIVM FECIT

Marko Agrippa, Lucijev sin,
konzul tretjič, je (to) napravil.

6.9 PODSTAVEK OBELISKA PRED PANTEONOM

CLEMENS XI PONT(IFEX)
MAX(IMVS) FONTIS
ET FORI ORNAMENTO
ANNO SAL(VTIS) MDCCXI
PONTIF(ICATVS) XI

Papež Klemen XI. v okras
vodnjaka in trga v letu
odr(ešenja) 1711, v 11. (letu
svojega) ponti(ikata).

6.9 ornameonto:

- Katere primere finalnega dativa še poznaš? cf. 1.26, 6.13, 7.4, 7.12, 7.16

6. Italija: Rim, Umbrija, Kampanija

6.10 RIM, KONSTANTINOV SLAVOLOK

IMP(eratori) CAES(ari)
 FL(avio) CONSTANTINO
 MAXIMO
 P(io) F(elici) AVGVSTO
 S(enatus) P(opulus) Q(ue)
 R(omanus)
 QVOD INSTINCTU
 DIVINITATIS MENTIS
 MAGNITVDINE CVM
 EXERCITV SVO
 TAM DE TYRANNO QUAM
 DE OMNI EIVS
 FACTIONE VNO TEMPORE
 IVSTIS
 REM PVBLICAM VLTVS EST
 ARMIS
 ARCVM TRIVMPHIS
 INSIGNEM DICAVIT

Cesaru Cesarju Flaviju
 Konstantinu Velikemu
 Pobožnemu Srečnemu Avgustu
 sta senat in rimsko ljudstvo
 posvetila slavolok, znamenit po
 triumfih, ker se je ob navdihu
 božanstva in ob veličini duha
 s svojo vojsko in s pravičnim
 orožjem za državo maščeval
 istočasno nad tiranom in vso
 njegovo stranko.

6.10 Poišči vzročni odvisnik!

- Kateri so ostali vzročni vezniki in s katerim naklonom se vežejo?

6.11 RIM, TITOV SLAVOLOK

SENATVS | POPVLVSQVE
ROMANVS | DIVO TITO
DIVI VESPASIANI F(ILIO) |
VESPASIANO AVGSTO

Senat in rimsko ljudstvo
božanskemu Titu, sinu
božanskega Vespačijana,
Vespačjanu Avgustu
(postavila).

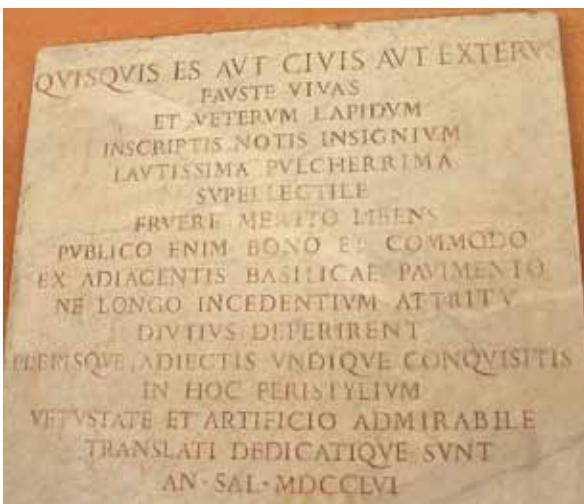
**6.12 RIM, SVETI PAVEL ZUNAJ OBZIDJA,
PODSTAVEK PAVLOVEGA KIPA**

PRAEDICATORI VERITATIS
DOCTORI GENTIVM

Oznanjevalcu resnice,
učitelju narodov.

6.11 Augusto:

- Iz katerega glagola je izpeljan ta častni naziv?

6.13 SVETI PAVEL ZUNAJ OBZIDJA, KRIŽNI HODNIK

QVISQVIS ES AUT CIVIS AVT
EXTERVS FAVSTE VIVAS
ET VETERVM LAPIDVM
INSCRIPTIS NOTIS
INSIGNIVM LAVTISSIMA
PVLCHERRIMA
SVPELLECTILE FRVERE
MERITO LIBENS
PUBLICO ENIM BONO
ET COMMODO EX
ADIACENTIS BASILICAE
PAVIMENTO NE LONGO
INCEDENTIVM ATTRITV
DIVITIVS DEPERIRENT
PLERISQUE ADIECTIS
VNDIQVE CONQVISITIS
IN HOC PERISTYLIVM
VETVSTATE ET ARTIFICIO
ADMIRABILE TRANSLATI
DEDICATIQVE SVNT AN/
NO) SAL(VTIS) MDCCLVI

6.13 vivas, fruere:

- S katerimi oblikami se v latinščini izraža ukaz?

ne deperirent:

- Naštaj sestavljenke glagola eo! cf. 7.27

Kdorkoli si, ali (naš) državljan ali tujec, živi srečno ter zasluženo in rade volje uživaj ob nadvse uglednem in lepem okrasju starih kamnov, slavnih zaradi znanih napisov. V javno dobro in korist so bili s tlaka zraven stoječe bazilike, da jih ne bi še naprej uničevali koraki številnih vstopajočih, preneseni v to preddverje, znamenito zaradi starosti in umetnosti; dodani so bili tudi številni drugi, nabrani od vsepovsod, in so bili izročeni (novemu namenu) v letu odrešenja 1756.

6.14 RIM, PODSTAVEK OBELISKA S SLONOM NA MINERVINEM TRGU

SAPIENTIS AEGYPTI |
INSCLUTAS OBELISCO
FIGURAS | AB ELEPHANTO
| BELUARUM FORTISSIMA
| GESTARI QUISQUIS HIC
VIDES | DOCUMENTUM
INTELLIGE | ROBUSTAE
MENTIS ESSE | SOLIDAM
SAPIENTIAM SUSTINERE

Podobe starega Egipa, vrezane
v obelisk, nosi lev, najmočnejša
izmed živali; kdorkoli to
vidiš, boš razumel poduk, da
je značilnost močnega duha,
prenesti resnično modrost.

6.14 gestari:

- Katere glagole s pomenom nositi še poznaš?

6.15 RIM, TRINITA' DEI MONTI (»ŠPANSKE STOPNICE«), OB VZNOŽJU STOPNIC

D(EO) O(PTIMO) M(AXIMO)
MAGNIFICAM HANC SPECTATOR QVAM MIRARIS SCALAM
VT COMMODVM AC ORNAMENTVM NON EXIGVVM
REGIO COENOBIO IPSIQ(VE) VRBI ALLATVRAM
ANIMO CONCEPIT LEGATAQ(VE) SVPREMIS IN TABVLIS
PECVNIA VNDE SVMPTVS SVPPEDETAENTVR CONSTRVI
MANDAVIT NOBILIS GALLVS STEPHANVS GVEFFIER
QVI REGIO IN MINISTERIO DIV PLVRES APVD PONTIFICES
ALIOSQVE SVBLIMES PRINCIPES EFREGIE VERSATVS
ROMAE VIVERE DESIIT XXX. IVNII MDCLXI.
OPVS AVTEM VARIO RERVM INTERVENTV
PRIMVM SVB CLEMENTE XI
CVM MVLTI PROPOSERENTVR MODVLI ET FORMAE
IN DELIBERATIONE POSITVM
DEINDE SVB INNOCENTIO XIII STABILITVM
ET R(EVERENDI) P(ATRIS) BERTRANDI MONSINAT
TOLOSATIS ORD(INIS) MINIMORVM S(ANCTI) FRANCISCI
DE PAVLA CORRECTORIS GEN(ERA)LIS
FIDEI CVRAEQ(VE) COMMISSVM AC INCHOATVM
TANDEM BENEDICTO XIII FELICITER SEDENTE
CONFECTVM ABSOLVTVMQVE EST
ANNO IVBIL(A)EI MDCCXXV

6.15

- Poišči vse deponentnike in vse partice perfekta!

Bogu Najboljšemu Največjemu

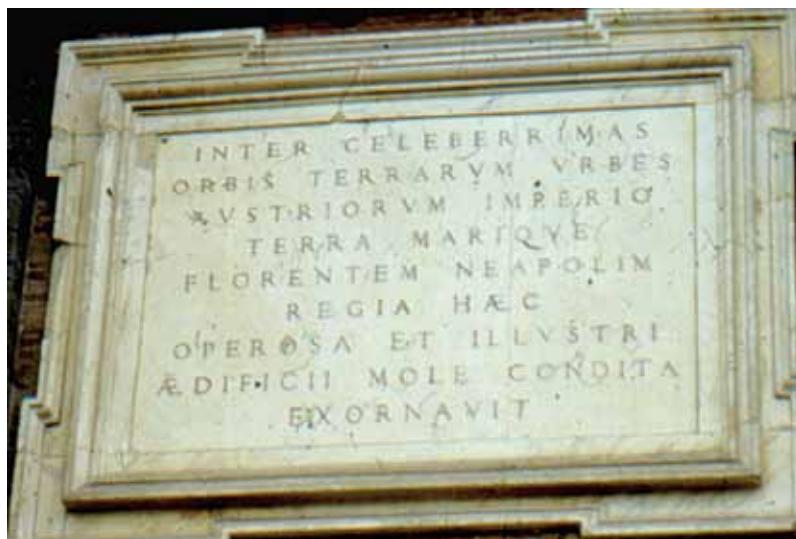
To veličastno stopnišče, ki ga, gledalec, občuduješ, in naj bi prineslo udobnost in ne majhen okras kraljevskemu samostanu in samemu mestu, je zasnoval, dal zgraditi in v oporoki zanj namenil zadosti sredstev plemeniti Francoz Štefan Gueffier, ki je kraljevsko služenje dolgo izvrstno opravljal pri papežih in drugih visokih knezih in v Rimu umrl 30. junija 1661. O izvedbi pa se je zaradi nastopa različnih zadev prvič začelo razpravljati pod Klemenom XI., ko so bile predlagane različne mere in oblike, nato je bil pod Inocencem XIII. načrt potrjen; delo se je začelo in bilo zaupano zanesljivi skrbni prečastitega očeta Bertranda Monsinata iz Toulousa, generalnega korektorja Re(da) Najmanjših svetega Frančiška Pavelskega, končno je bilo dovršeno in dokončano, ko je srečno sedel (na Svetem sedežu) Benedikt XIII. v jubilejnem letu 1725.

6.16 NEAPELJ, STARI GRAD

ALFONSVS REGVM
PRINCEPS HANC
CONDIDIT ARCEM
ALFONSVS REX HISPANVS
SICVLVS ITALICVS
PIVS CLEMENS INVICTVS

Alfonz, prvi med kralji, je postavil to utrdbo.
Alfonz, kralj španski, sicilski, italski, pobožen, blag in nepremagljiv.

6.17 NEAPELJ, KRALJEVSKA PALAČA

INTER CELEBERRIMAS
ORBIS TERRARVM VRBES
AVSTRIORVM IMPERIO
TERRA MARIQVE
FLORENTEM NEAPOLIM
REGIA HAC OPEROSA ET
ILLVSTRI AEDIFICII MOLE
CONDITA EXORNAVIT

Ta kraljevska palača, zgrajena s težavnim in znamenitim naporom, je okrasila Neapelj, ki je med najslavnejšimi mestami na vsem svetu, ob vladanju Avstrijev cvetoč na kopnem in na morju.

6. Italija: Rim, Umbrija, Kampanija

6.18 AMALFI, NAGROBNIK V CERKVI

FRANCISCO MAIORSINI
QUI MITIS ET HUMILIS
CORDE CLARUS
VIRTUTIBUS ET MERITIS
EFFUSA PRAESERTIM IN
PAUPERES LARGITATE
ZELO ET CARITATE
FLAGRANS CUM
REXISSET ANNOS PENE
XXII AMALPHITANAM
ECCLESIAM NATUS
ANNO MDCCCXII
NONO KALENDAS
DECEMBRIS ANNO
REP(ARATAE) SAL(UTIS)
MDCCCXCIII DIEM OBIIT
SUPREMUM CAPITULUM
METROPOLITANUM
AD PERPETUAM REI
MEMORIAM HOC
MONUMENTUM E
MARMORE CONFECTUM
PIGNUS GRATI ANIMI
ET AMORIS ERIGI
CONSTITUIT

6.18

- V napisu je 12 samostalnikov in pridevnikov (oz. participov), ki spadajo v 3. deklinacijo;
- poišči jih!

Francu Maiorsiniju,
ki je krotek in iz srca ponižen,
slaven po krepostih in
zaslagah, darežljiv še posebno
do revežev, goreč od zavzetosti
in ljubezni, vodil amalfitansko
cerkev skoraj 22 (let), bil rojen
23. novembra leta 1812, umrl v
letu odrešenja 1893,
je metropolitanski kapitel v
večni spomin sklenil postaviti
ta iz marmorja izdelani
spomenik kot jamstvo
hvaležnosti in ljubezni

6.19 AMALFI, TRG PRED STOLNICO

CONTRA HOSTES FIDEI
SEMPER PUGNAVIT
AMALPHI

Proti sovražnikom vere se je
vedno bojeval Amalfi.

6.19 fidei:

- V katerih pomenih se uporablja ta samostalnik?
- Katere samostalnike 5. deklinacije še poznaš?

**6.20 RAVELLO, KRIŽNI HODNIK SAMOSTANA
– SEDEM POGLAVITNIH GREHOV**

SUPERBIA AVARITIA
INVIDIA LUXURIA GULA
IRA PIGRITIA

napuh, lakomnost, zavist,
razkošnost, požrešnost, jeza,
lenoba

6.21 ASSISI, VODNJAK

AQVAM AD FONTEM
HVNC IIIIVIRI ASISINATES
PERDVENDAM
CVRAVERVNT S(ENATUS)
C(ONSVLTO) A(NNO)
S(ALVTIS)
CICDCCCXXX

Vodo je do tega vodnjaka
po sklepu senata kolegij treh
asiških mož dal napeljati
v letu odrešenja 1830.

6.22 ROCCA PORENNA, SONČNA URA

SINE SOLE SILEO.
FILI CONSERVA TEMPVS
NIL TEMPORE PRETIOSIVS
TEMPVS TANTVM VALET
QVANTVM DEVS

Brez sonca molčim.
Sin, ohranjaj čas; nič ni
vrednejše od časa; čas toliko
velja kakor Bog.

6.22 sine sole sileo:

- Kaj je aliteracija? cf. 7.24

tantum quantum:

- Kateri so ostali soodnosni zaimki in prislovi?

6.23 CASERTA, KRALJEVSKA PALAČA

HAS AEDES CAROLVS
SICILIARVM ET
HIERVS(OLIMORUM)
REX A FVNDAMENTIS
CONSTRVXIT
FERDINANDVS IV. FILIUS
ET SVCCESSOR ABSOLVIT
ANNIS CHRIS(TIANIS)
MDCCLII ET MDCCLXXIV.

To zgradbo je Karel, kralj (obeh) Sicilij in Jeruzalema, zgradil od temeljev, sin in naslednik Ferdinand IV. dokončal v krščanskih letih 1752 in 1774.

6.23 successor:

- Samostalnik je izpeljan iz glagola succedo; katere sestavljenke glagola cedo še poznaš?

**6.24 CASERTA, PREDDVERJE KRALJEVSKE PALAČE
– PODSTAVEK HERKULOVEGA KIPA**

6.24 fortia facta:

- Katera so najbolj znana Herkulova dela?

GLORIA VIRTUTEM POST
FORTIA FACTA CORONAT

Slava ovenča vrlino po hrabrih
dejanjih.

7. POGLAVJE

ITALIJA: FURLANIJA, VENETO, EMILIA ROMAGNA

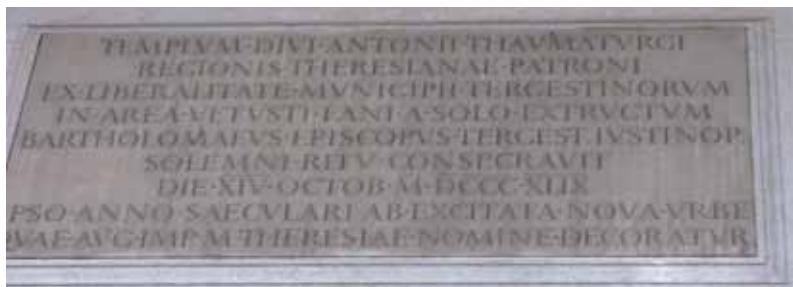
7.1 TRST, STOLNICA SV. JUSTA, PLOŠČA NA PROČELJU

SUB GALLI ARCEM
OBSIDENTIS ET AUSTRO-
ANGLORUM PUGNA
M(ENSE) OCT(OBRI)
A(NNO) MDCCCXIII
TORMENTORUM
MISSILIBUS TEMPLUM
ICTUM AC PENE LABENS
D(OMIN) IUSTI CULTORUM
AERE EODEM ANNO
RESTAURATUM.

V bitki med Francozom,
oblegajočim utrdbo, ter
Avstrijci in Angleži so izstrelki
meseca oktobra l. 1813 zadeli
svetišče, ki se je skoraj podrlo;
s sredstvi častilcev gospoda
Justa je bilo še v istem letu
obnovljeno.

7.2 TRST, CERKEV SV. ANTONA, NAD VHODOM

TEMPLVM DIVI ANTONII
 THAVMATVRGI
 REGIONIS THERESIANAE
 PATRONI
 EX LIBERALITATE
 MVNICIPII
 TERGESTINORVM
 IN AREA VETVSTI FANI A
 SOLO EXTRVCTVM
 BARTHOLOMAEVS
 EPISCOPVS TERGEST(INVS)
 IVSTINOP(OLENSIS)
 SOLEMNI RITV
 CONSECRAVIT
 DIE XIV OCTOB(RIS) M
 DCCCXLIX
 IPSO ANNO SAECVLARI AB
 EXCITATA NOVA VRBE
 QVAE AVG(V)STAE
 IMP(ERATRICIS) M(ARIAE)
 THERESIAE NOMINE
 DECORATVR

Cerkev svetega Antona
 Čudodelnika, zavetnika
 terezijanske četrte, je bila po
 darežljivosti mesta Tržačanov
 od temeljev zgrajena na
 prostoru starega svetišča;
 tržaško – koprski škof Jernej
 jo je posvetil s slovesnim
 obredom 14. oktobra 1849,
 ravno na stoletnico oživitve
 mesta, ki se ponaša z imenom
 cesarice Marije Terezije.

7.3 TRST, VODNJAK NA TRGU REPUBLIKE – 1751

MEDIUM HOC SECLO
FRANCISCO I. ET MARIA
THERESIA
REGNANTIBUS
CURA RUDOLPHI S(ACRI)
R(OMANI) I(MPERII)
COMITIS CHOTER
AERARII PUBLICI
REGENDORUMQUE
COMMERCIORUM PRESIDE
SUB PRAEFECTURA
COMITIS NICOLAI AB
HAMILTON
URBIS TERGESTI
INCREMENTA
AB IPSIS INCHOATA
SUNT RERUM OMNIUM
ELEMENTIS
IGNIS CULTU VICINAE
SILVAE COPIOSIOR
AER EXPLETIONE
SALINARUM PURIOR
FACTUS TERRA FUNDO
SANCTORUM MARTYRUM
AUCTA AQUA A
SCATURIGINE MONTIUM
AD HUNC FONTEM
DUCTA FUIT

7.3 ducta fuit:

- Ali je pravilno tvorjen pasiv perfekta?
- Poišči vse participe!

Sredi tega stoletja, ko sta vladala Franc I. in Marija Terezija, so se po skrbi Rudolfa Choterja, grofa Svetega rimskega cesarstva, predsednika državne blagajne in trgovske zbornice, pod županovanjem grofa Nikolaja pl. Hamiltona, nova naselja mesta Trst začela urejati z vsem potrebnim; ogenj je bil z vzdrževanjem sosednjega gozda izdatnejši, zrak z zasutjem solin čistejši, ozemlje povečano z zemljjiščem svetih mučencev, voda je bila iz gorskega izvira speljana do tega vodnjaka.

7.4 TRST, VODNJAK NA TRGU REPUBLIKE

SENATUS TERGESTINUS
CIVIUM ADVENARUMQUE
COMMODO
FONTEM HUNC
PERENNIS AQUAE
AUGUSTA MUNIFICENTIA
DEDUCTAE
PUBLICO AERE POSUIT
A(NNO) S(ALUTIS) MDCCCLI

Tržaški mestni svet je v korist
državljanov in prišlekov
ta vodnjak neusahljive
vode, napeljane po cesarski
darežljivosti, postavil na
državne stroške v letu
odrešenja 1751.

7.5 TRST, NOTRANJOST CERKVE SVETEGA JAKOBA

DIVO NICOLAO EPISCOPO
NAVTARVM PATRONO
FERDINANDVS
MAXIMIL(IANVS)
ARCH(IDVX) AVSTRIAЕ
SVMMVS CLASSIS
PRAEFECTVS
SE SVOSQVE CLASSIARIOS
OMNES
DEVOTE COMMENDAT
ORANS VT IN PERICVLO
MARIS
SEMPER PROPITIVS ADSIT

Svetemu škofu Nikolaju,
zaščitniku mornarjev, je
Ferdinand Maksimilijan,
nadvojvoda Avstrije, vrhovni
poveljnik mornarice, sebe in
vse svoje mornarje pobožno
vdano priporočil in prosil, naj
jim v nevarnosti morja vedno
naklonjeno stoji ob strani.

7.6 SAN APOLLINARE IN CLASSE

D(EO) O(PTIMO)
M(AXIMO)
ECCLESIAM S(ANCTI)
APOLLINARIS
ANNO DXXXIV
INCOEPTAM
ET ANNO DXXXXVIII
CONSECRATAM
IVLIANVS ARGENTARIVS
AEDIFICAVIT
SVB ECCLESIO ET
URSICINO
ARCHIEPISCOPIS
IVSTINIANO ET
THEODORA
IMPERANTIBVS

Bogu Najboljšemu Največemu.
Cerkev svetega Apolinarija,
začeto leta 534 in leta 549
posvečeno, je zgradil Julijan
Srebrar, ko sta bila nadškofa
Eklezij in Ursicin, vladala (pa)
Justinijan in Teodora.

7.7 SAN APOLLINARE IN CLASSE

SANCTVS ROMVALDV
RAVENNAS AD ALTARE
HOC NOCTV ORANS
BEATO MARTYRE
APOLLINARE BIS VISO AD
SACRV(M) ORDINE(M)
MONASTICVM VOCATVS
EST ANNO DCCCCXXVII

Ko je sveti Romuald iz
Ravenne ob tem oltarju
ponoči molil, je dvakrat
videl blaženega mučenca
Apolinarija; s tem je bil
poklican v sveti meniški stan
leta 927.

7.8 RAVENNA, VHOD V DANTEJEVO GROBNICO

DANTIS POETAE
SEPULCRUM

Grobnica pesnika Danteja.

7.9 RAVENNA, DANTEJEVA GROBNICA, PLOŠČA NA ZUNANJI STENI

DANTE ALIGHIERO
POETAE SVI TEMPORIS
PRIMO RESTITUTTORI
POLITIORIS HUMANITATIS
GVIDO ET HOSTASIVS
POLENTIANI CLIENTI
ET HOSPITI PEREGRE
DEFVNCTO
MONVMENTVM
FECERVNT
BERNARDVS BEMBVVS
PRAETOR VENET(ICAE)
RAVENN(AE) PRO MERITIS
EIVS ORNATV EXCOLVIT
ALOISIVS VALENTIVS
GONZAGA CARD(INALIS)
LEG(ATVS) PROV(INCIAE)
AEMIL(IAE) SVPERIORVM
TEMPORVM NEGLIGENTIA
CORRVPTVM OPERIBVS
AMPLIATIS MVNIFICENTIA
SVA RESTITVENDVM
CVRAVIT ANNO
MDCCCLXXX

Danteju Alighieriju, prvemu
pesniku svojega časa,
obnovitelju bolj uglajenega
humanizma, varovancu in
gostu, umrlemu v tujini, sta
spomenik postavila Gvido in
Hostazij Polentiani; Bernard
Bembus, upravitelj venetske
Ravenne, ga je zaradi njegovih
zaslug dopolnil z okrasjem,
kardinal Alojzij Valencij
Gonzaga, poslanik province
Emilije, ga je, poškodovanega
zaradi malomarnosti prejšnjih
časov, opremil s številnimi
umetninami in ga s svojo
darežljivostjo dal
obnoviti leta 1780.

7.10 RAVENNA, SARKOFAG OB DANTEJEVI GROBNICI

MARTINVS STROTIVS
LEGVM DOCTOR
RAVENN(ATUS) SIBI Q(VE)
SVIS V(IVVS) P(ONENDVM)
C(VRAVIT)

Martin Strotij iz Ravenne,
poznavalec zakonov, je še za
življenja dal postaviti sebi in
svojcem.

7.11 SAN MARINO, PROČELJE CERKVE

DIVO MARINO PATRONO
ET LIBERTATIS AVCTORI
SEN(ATVS) P(OPVLVS)
Q(VE)

Svetemu Marinu, zaščitniku in
začetniku svobode (postavila)
mestni svet in ljudstvo.

7.12 RIMINI, STAVBA GLEDALIŠČA

HORREA PVBLICA IN
HOC CELEBERRIMO
VRBIS LOCO OBSOLETA
ET INVRIA TEMPORVM
CORRVPTA ATQVE
FATISCENTIA
SPLENDIDISSIMVS ORDO
FREQVENS IN CVRIA
PRIDIE ID(VS) MARTII
ANNO MDCCCLXII DECORI
PATRIAE CIVIVMQ(VE)
OBLECTAMENTO
CONSVLENS IN NOVI
THEATRI MOLITIONEM
DEDIT

Zastarele javne žitnice v tem najlepšem predelu mesta, ki so bile zaradi krivice časov poškodovane in razpadajoče, je najsijajnejši stan, v velikem številu navzoč v kuriji, žečeč poskrbeti za okras domovine in za zabavo državljanov, 14. marca leta 1841 namenil gradnji novega gledališča.

7.13 RIMINI, STAVBA GLEDALIŠČA

THEATRVM, QVOD VOTO
CIVIVM DECESSORES
ALOISIVS PANIVS PER
ALOIS(IVM) POLETTVM
ARCHIT(ECTVM)
A FVNDAMENTIS
INCHOAVIT, SALLUSTIVS
FERRARIVS COM(ES)
NAVITER PROVEXIT
IO(ANNES) FRANCISCVS
GUERRIERIVS CVRATOR
MVNICIPII ABSOLVTVM
OMNIQUE CVLTV
EXORNATVM LVDIS
SCENICIS DEDICAVIT
V ID(VS) IVLII AN(NO)
MDCCCLVII.

7.13 Idus Iulii:

- Katerega dne v mesecu so none in ide?

Gledališče, ki ga je na željo državljanov predhodnik Alojzij Panij s pomočjo arhitekta Alojza Polettija začel (graditi) iz temeljev, (njegov naslednik) grof Salustij iz Ferrare spremno nadaljeval, je Janez Frančišek Guerieri, mestni glavar, dokončal in okrasil z vsem potrebnim ter izročil gledališkim igram 11. julija leta 1857.

**7.14 PADOVA,
CERKEV SVETEGA KANCIJANA IN TOVARIŠEV**

D(EO) O(PTIMO)
M(AXIMO) SANCTISQ(UE)
CANTIANO ET SOCIIS
MARTYR(IBVS) PIORVM
OPE IN SPLENDIDIOREM
FACIEM CVLTVMQ(UE)
RESTITVTVM ANNO
SALVTIS MDCXVII

Bogu Najboljšemu Največjemu
ter svetim Kancijanu in
tovarišem mučencem.
(Svetišče) je s pomočjo
vernikov dobilo sijajnejšo
podobo in zunanjost v 1617.
letu odrešenja.

7.15 PADOVA, PODSTAVEK KIPA V PARKU PRED CERKVIJO SV. ANTONA PADOVANSKEGA

AD RENOVANDAM
EIVS PATAV(IENSIS)
EPISCOPATVS MEMORIAM
PIVS VI PONT(IFEX)
MAX(IMVS) ANTECESSORI
P(ONENDVM) C(VRAVIT)
AN(NNO) MDCCCLXXVI

Da bi se obnovil spomin na njegovo škofovsko službo v Padovi, je papež Pij VI. dal postaviti (svojemu) predhodniku leta 1786.

7.15 ad renovandam

... memoriam:

- Poišči primere gerundivnega sklada v 2.8, 8.4 in 8.15!

7.16 PADOVA, TRG OB SEDEŽU UNIVERZE

FORI FRONTEM
AEQVANS HABITATIONI
SPECTACVLO MAIORUM
MEMORIAE URBIS DECORI
STEPHANVS VIARO
PRAEFECTVS RESTITVIT
AN(NO) D(OMINI) MDCV

Čelno stran trga je enako
namenil bivanju, prireditvam,
spominu prednikov in okrasu
mesta načelnik Štefan Viaro in
jo obnovil leta Gospodovega
1605.

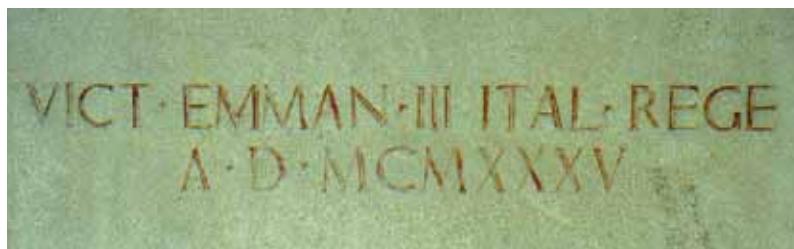
7.17 GORICA, VHOD V JEZUITSKO CERKEV – 1723

DIVO IGNATIO DE
LOIOLA SOCIETATIS IESV
FUNDATORI

Svetemu Ignaciju Loyolskemu,
ustanovitelju družbe Jezusove.

**7.18 ČEDAD / CIVIDALE,
PODSTAVEK CEZARJEVEGA KIPA**

C. IVLIO CAESARI
CONDITORI MVN(ICIPII)
FOROIVL(IENSIS)

Gaju Juliju Cezarju,
ustanovitelju municipija
Čedad.

**7.19 ČEDAD / CIVIDALE,
PODSTAVEK CEZARJEVEGA KIPA / HRBTNA STRAN/**

ITALIAE CLAVSTRORVM
ADEST CVSTOS ET VLTOR

Tukaj je čuvaj in maščevalec
zavarovanih prehodov Italije.

- 7.19 claustrorum:**
- Kaj so bila claustra Alpium Iuliarum?

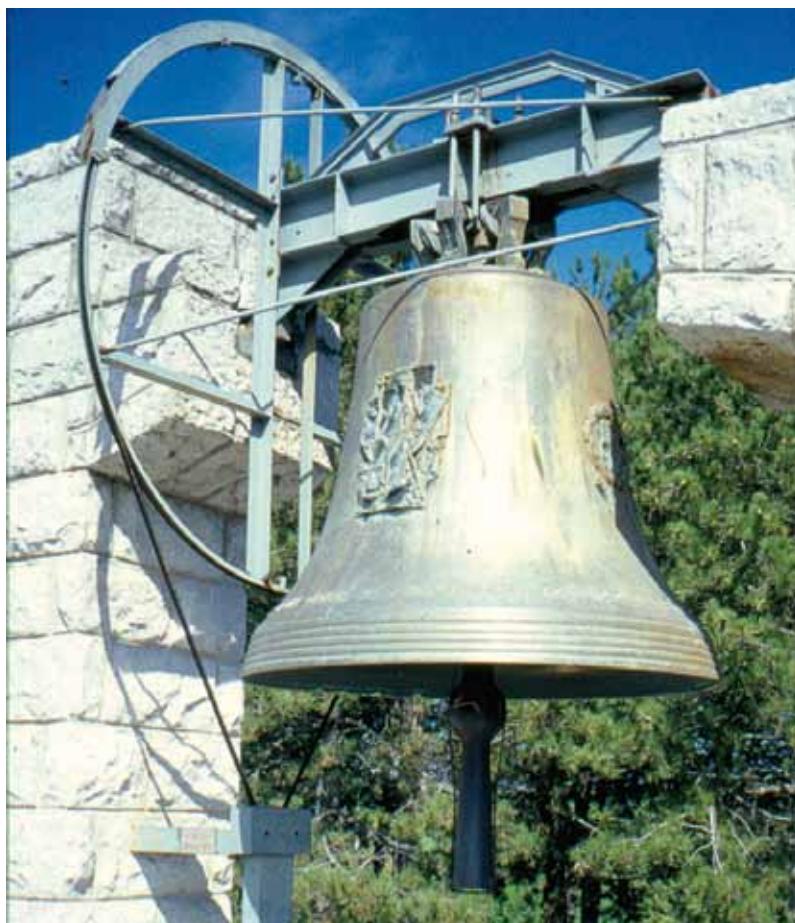
7.20 CIVIDALE / ČEDAD, VHOD V SAMOSTAN

AEDEM S(ANCTI)
NICOLAI VIRGINES
HUIUS COENOBII
TER(TII) OR(DINIS)
S(ANCTI) FRAN(CISCI)
REAEDIFICARVNT. A(NNO)
D(OMINI) MDCCL.

Svetišče svetega Nikolaja
so device tega samostana,
tretjerednice svetega Frančiška,
ponovno pozidale leta
Gospodovega 1750.

**7.21 PEVMA / PIUMA,
NAPIS NA ZVONU OB KOSTNICI**

ME QUISQUIS EXAUDIS
MILITES PRO PATRIA
MORTUOS PLORANTEM
IN ANIMO TIBI DESTINA
PRO PATRIA VIVERE ET
OPERARI FORTITER

Kdorkoli me poslušaš, ko
objokujem vojake, umrle za
domovino, v duhu skleni za
domovino živeti in delati
pogumno.

7.22 OSLAVJE / OSLAVIA, NAD VHODOM V KOSTNICO

TOT PROELIIS
SACRA IUVENTUS
1915 – 1918

V mnogih bitkah
posvećena mladina
1915 – 1918

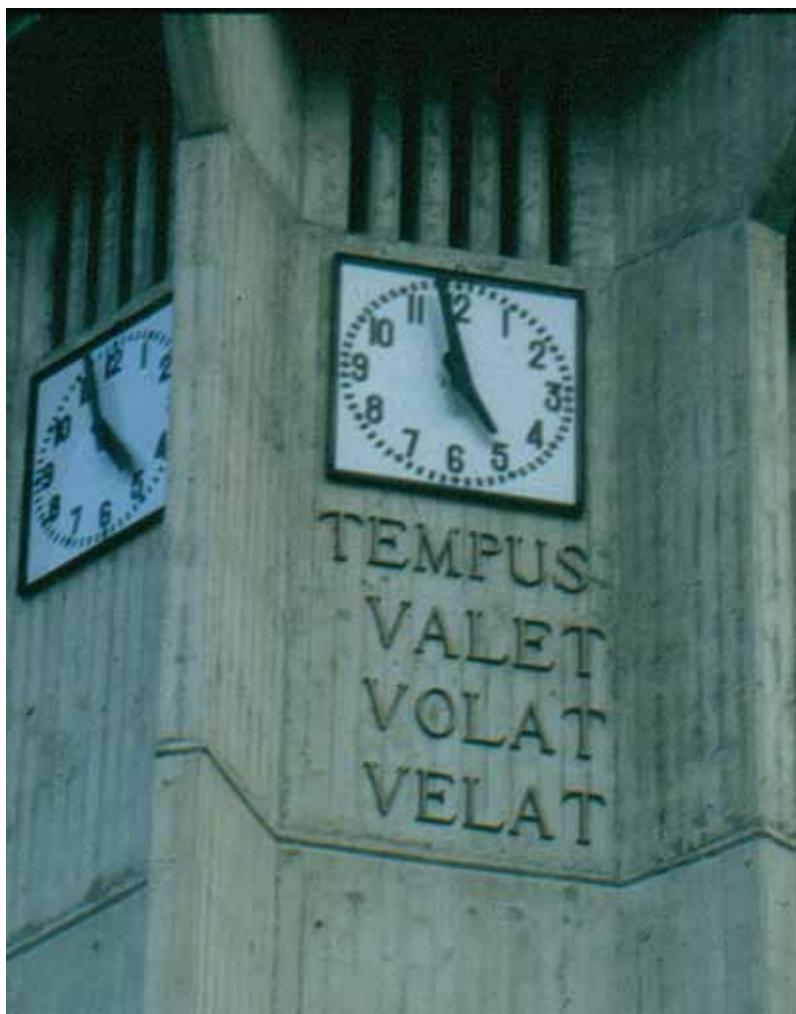
7.23 S. NAZARIO / MARIJA NA VEJNI, STRANSKI OLTAR

NOSTRIS TVTA MANES
PRECIBVS PYRRHANEA
TELLVS

Z našimi prošnjami ostajaš
varna, piranska zemlja.

**7.24 RESIUTTA / NA BILI,
URA NA CERKVENEM ZVONIKU**

TEMPVS VALET
VOLAT VELAT

Čas velja, beži, zakriva.

**7.25 MOGGIO / MUŽAC,
SONČNA URA OB NEKDANJEM SAMOSTANU**

LUX ME REGIT

Luč me vodi.

7.26 PARMA, URA NA HODNIKU SAMOSTANA

7.26 acceptabile:

- Naštej sestavljenke glagola capiro!
Naštej nekaj pridevnikov na – bilis!

ORA ET LABORA

RUIT HORA

ECCE NUNC

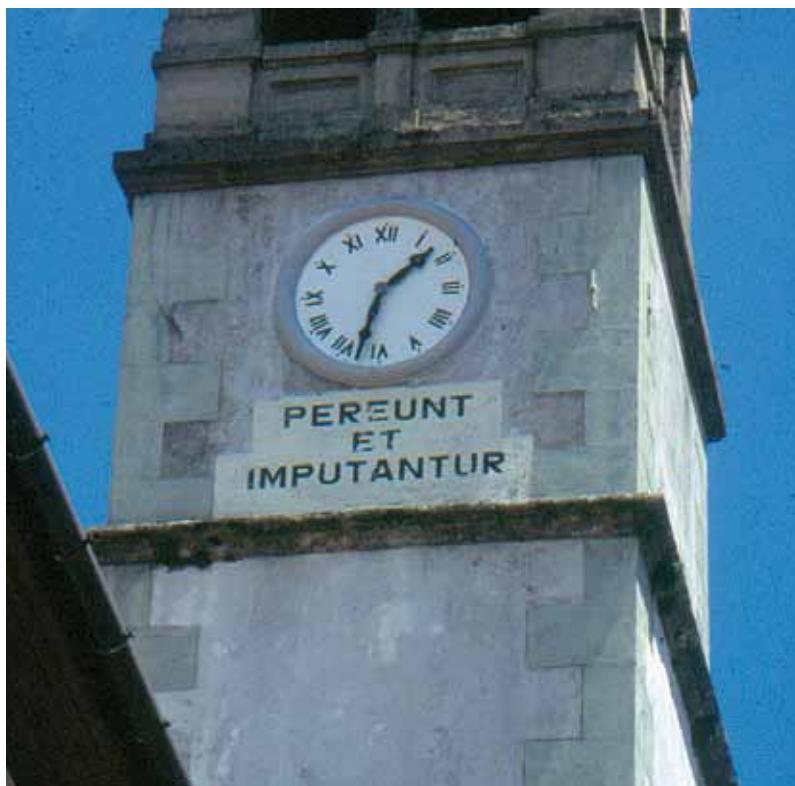
TEMPUS ACCEPTABILE

Moli in delaj!

Ura drvi.

Glej, sedaj je čas,
ki ga lahko sprejmeš.

7.27 ILLEGIO, URA NA ZVONIKU

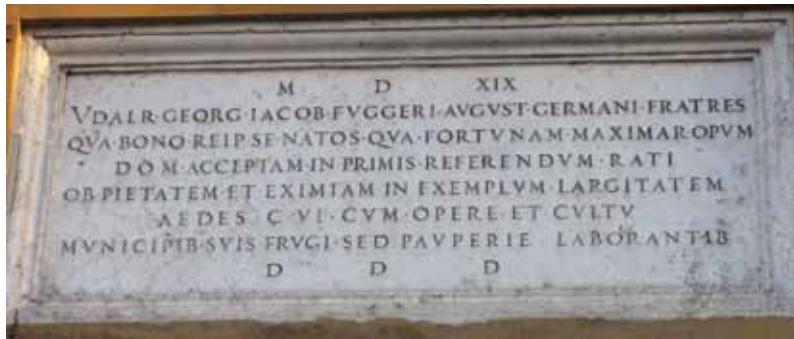

PEREUNT ET IMPUTANTUR Minevajo in se prištevajo

8. POGLAVJE

NEMČIJA

8.1 AUGSBURG, VHOD V »FUGGEREIK«

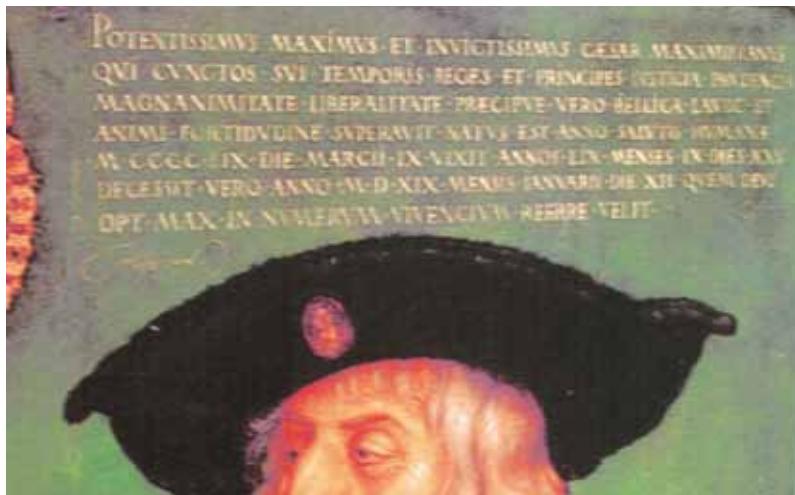
M D XIX
 VDALAR(ICVS) GEORG(IVS)
 IACOB(VS) FVGGERI
 AVGVST(I) GERMANI
 FRATRES QVA BONO
 REIP(VBLICAE) SE
 NATOS QVA FORTVNAM
 MAXIMAR(VM) OPVM
 D(EO) O(PTIMO)
 M(AXIMO) ACCEPTAM IN
 PRIMIS REFERENDVM RATI
 OB PIETATEM ET
 EXIMIAM IN EXEMPLVM
 LARGITATEM
 AEDES C VI CVM OPERE ET
 CVLTV
 MVNICIPIB(VS) SVIS
 FRVGI SED PAUPERIE
 LABORANTIB(VS)
 D(EDERUNT)
 D(ONAVERUNT)
 D(EDICAVERUNT)

Cesarski rodni bratje Ulrik, Jurij in Jakob Fugger so bili mnenja, da so bili rojeni v dobro države in da je srečo zelo velikega bogastva, prejeto od Boga Najboljšega in Največjega, predvsem treba povrniti; zato so iz čuta dolžnosti in zaradi izredne darežljivosti, ki naj bi bila v zgled, 106 povsem opremljenih hiš svojim poštenim meščanom, trpečim zaradi pomanjkanja, leta 1519 dali, podarili in izročili.

8.1 rati:

- Iz katerega glagola pride ta oblika? Kakšna slovnična konstrukcija sledi?

8.2 AUGSBURG, PORTRET CESARJA MAKSIMILIJANA V FUGGEREIU

POTENTISSIMVS MAXIMVS
ET INVICTISSIMVS CAESAR
MAXIMILIANVS QVI
CVNCTOS SVI TEMPORIS
REGES ET PRINCIPES
IVSTICIA PRVDENCIA
MAGNANIMITATE
LIBERALITATE PRAECIPVE
VERO BELLICA LAUDE
ET ANIMI FORTITVDINE
SVPERAVIT NATVS EST
ANNO SALVTIS HVMANAЕ
MCCCCLIX DIE MARCII IX
VIXIT ANNOS LIX MENSES
IX DIES XXV DECESSIT
VERO ANNO MDXIX
MENSIS IANVARII DIE XII
QVEM DEVIS OPT(IMVS)
MAX(IMVS) IN NVMERVM
VIVENCIVM REFERRE
VELIT

Najmogočnejši, največji in najbolj nepremagljiv cesar Maksimiljan, ki je vse kralje svojega časa in voditelje prekašal v pravičnosti, modrosti, velikodušnosti, darežljivosti, še posebej pa v vojaški slavi in hrabrosti duha, je bil rojen 9. marca v letu človeškega odrešenja 1459; živel je 59 let, 9 mesecev, 25 dni, umrl pa 12. januarja leta 1519; o da bi ga Najboljši in Največji Bog hotel vrniti med živeče.

8.3 AUGSBURG, BALKON MESTNE HIŠE

AEDIFICAT NOSTRAS
D(OMI)N(V)S DEFENDIT
ET AEDES
IN VANVM VIGILANS
ERGO LABORAT HOMO

Naša poslopja gradi in varuje
Gospod, ker v prazno
človek se trudi zaman, tudi
čuječ (vsepovsod).

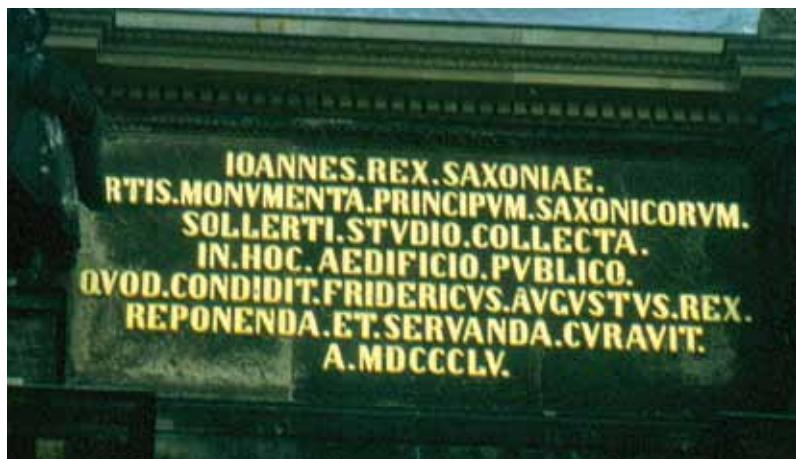
8.4 AUGSBURG, KRIPTA V STOLNICI

HOC SACELLVM
CONTINENS SEPVLCRA
S(ANCTAE) AFRAE
VIRGINIS ET MARTYRIS
ET S(ANCTI) VDALRICI
EPISCOPI CONFESSORIS
ANNO MCMLXII AB
EPISCOPO IOSEPHO
FREVNDORFER
AEDIFICATVM EST AD
MAIOREM DEI IN SANCTIS
SVIS GLORIAM + ET
AD PIETATEM POPVLI
AVGENDAM

To kapelico, ki vsebuje krsti sv.
Afre, device in mučenke, ter sv.
Ulrika, škofa in spoznavalca,
je leta 1962 zgradil škof Jožef
Freundorfer v večjo slavo
Boga v njegovih svetih in
z namenom, da se poveča
pobožnost ljudstva.

8.5 DRESDEN, ZWINGER

IOANNES REX SAXONIAE
ARTIS MONVMENTA
PRINCIPVM
SAXONICORVM
SOLLERTI STVDIO
COLLECTA
IN HOC AEDIFICIO
PVBLICO
QUOD CONDIDIT
FRIDERICVS AVGVSTVS
REX
REPONENDA ET
SERVANDA CVRAVIT
A(NNO) MDCCCLV

Saški kralj Janez je umetnostne spomenike saških vojvod, zbrane s spretnim prizadevanjem, leta 1845 dal namestiti in shraniti v tej javni zgradbi, katero je postavil vzvišeni kralj Friderik.

8.6 DRESDEN, ZVONIK STOLNICE

D(EO) O(PTIMO)
M(AXIMO) SACR(AM)
HANC AEDEM AVGVSTVS
REX CONDIDIT A(NNO)
MDCCCLIV

Bogu Najboljšemu Največjemu
je to sveto stavbo vzvišeni kralj
postavil leta 1754.

8.7 WITTENBERG, VHOD V DVORNO CERKEV

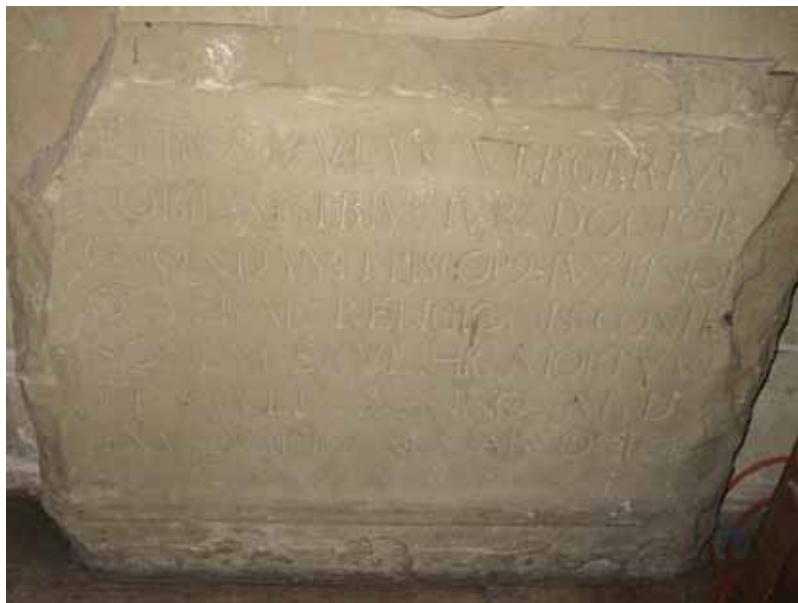
FRIDERICVS · GVILELMVS ·
 IV · REX · PORTAM ·
 IN · QVA · MARTINV ·
 LVTHERVS · A(NNO) · DOM
 (INI) · MDXVII
 M(ENSE) · OCTOBR(I)
 · D(IE) · XXXI ·
 INDVLGENTIIS · ROMANIS ·
 IMPVGNANDIS · THESES ·
 AFFIXIT · LXXXV ·
 REFORMATIONIS
 · SACRORVM ·
 PRAENVNTIAS ·
 INCENDIO · VASTATAM
 · REFECIT · SIGNIS ·
 EXORNAVIT ·
 VALVAS · EX · AERE · FIERI ·
 ATQVE · ILLAS · THESES ·
 INSCRIBI · IVSSIT · A(NNO) ·
 DOM(INI) · MDCCCLVII.

Na ta vrata je Martin Luter
 31. oktobra leta Gospodovega
 1517 nabil 95 tez in z njimi
 spodbijal rimske odpustke, in
 to je bil začetek reformacije;
 vrata, uničena v ognju, je kralj
 Friderik Viljem IV. obnovil,
 okrasil s kipi, dal napraviti krili
 iz brona in nanju napisati te
 teze leta Gospodovega 1857.

8.7 inscribi:

- Zakaj je uporabljen pasivni infinitiv? cf. 1.18 (advehi) Kako se glasijo ostali infinitivi glagola inscribo 3?

8.8 TÜBINGEN, STOLNICA - NAGROBNA PLOŠČA PETRA PAVLA VERGERIJA

PETRVS PAVLVS
VERGERIVS NOBILIS
ISTRIVS IVR(IS) DOCTOR
QVONDAM EPISCOP(VS)
IVSTINOP(OLENSIS)
OB VERAE RELIGIONIS
CONFSSIONEM EXVL
HIC MORTVVS ET
SEPVLTVS ANNO M D LXV
QVARTO NONAR(VM)
OCTOB(RIVM)

Peter Pavel Vergerij, plemenit
Istran, doktor prava, nekoč
koprski škof, zaradi izpovedi
prave vere izgnan. Tukaj je
umrl in bil pokopan leta 1570,
4. oktobra.

8.9 WÜRBURG, UTRDBA MARIENBERG

HAS PROPE COLLAPSAS
REPARAVIT IVLIVS AEDES
ET TOTVM HAVD PARVIS
SVMPTIB(VS) AVXIT OPVS.
HINC EA PROMVNTVR
BELLQVA POSTVLAT VSVS
SI FERVS IN FRANCOS
IRRVAT HOSTIS AGROS.

To skoraj razpadlo poslopje
je obnovil Julij in vso stavbo
povečal z nemajhnimi stroški;
iz nje se vzamejo stvari, ki
jih zahteva vojna, če bi divji
sovražnik vdrl na frankovsko
ozemlje.

8.9 Napis sestavlja dva elegična distiha;

- napiši metrično shemo!
- irruat:**
- Zakaj je glagol v konjunktivu? cf 3.18
Katera konjunktiva se uporablja v irealnih pogojnih stavkih?

8.10 ROTHENBURG OB DER TAUBER, MESTNA HIŠA

ANNO CHRISTIANO
M DC LXXXIII,
QUO FRUSTR AUST(R)
IACAM NUME(R) OSUS
TURCA VIENNAM
OBSEDIT, FORTI PULSUS AB
HOSTE MANU,
TRIA HEC HOROLOGIA
SVM(P)TV S(ENATUS)
P(OPULI)Q(UE)
ROTBURGENSIS
ERECTA FVERE
QUAESTORIBUS
AEDILIBUS
HORARUM CUNCTIS EST
IUCUNDISSIMUS ORDO,
O BENE VIVENDI RIDEAT
ORDO QUOQUE!

V krščanskem letu 1683, ko so
številni Turki zaman oblegali
avstrijski Dunaj in jih je
sovražnik odgnal s hrabro četo,
so bile te tri ure postavljene na
stroške rothenburškega senata

in ljudstva.
pod kvestorji
pod edili
.....

Vsem je zelo prijetna
urejenost ur,
tudi urejenost dobrega
življenja naj se nasmehne!

8.11 DONAUWÖRTH, NAGROBNIK V CERKVI – 1743

8.11 Poišči vse
glagole in določi
njihove oblike!

STA VIATOR, LEGE
ET LUGE. HIC IACET
INTER MORTUOS, QUI
STETIT INTER VIVOS 44
ANNIS. A(DMODUM)
R(EVERENDUS)
D(OMINUS) BERNARDUS
PECHER HIC IN REGALIS
SACERDOTII CONVIVIO
CALICEM SALUTARIS
ACCEPIT LUSTRIS
QUAT(T)UOR SALUTEM,
QUAM INDE BIBIT, ET
ALIIS PROPINAVIT UBI
ANIMARUM STRENUE
EGIT CURAM, INDEFESSUS
BENEFICIATUS, IN HOC
SOLUM INCURIUS,
QUOD PROPRIAЕ VITAE
CURAM NEGLEXERIT,
HINC CONSTANTER
IN HOSPITALI AEGRIS
ASSISTENS TANDEM ET
IPSE CORRVIT, INVIDA
NEX: VICTIMA VIVA TIBI
MARTII.
TU VIATOR PRO HOC
APOSTOLICO LABORE
PRECARE ET AETERNAM
REQUIEM

Postoj, popotnik, beri in žaluj!
Tukaj med mrtvimi leži, kateri
je bil med živimi
44 let. Nadvse spoštovani
gospod BERNARD PECHER
je tu na gostiji kraljevskega
svečeništva prejel kelih
odrešenja (in) dvajset let
srečo, ki jo je od tod prejemal,
nudil tudi drugim, ko je
vestno skrbel za duše kot
neutruden beneficijat; samo
v tem je bil premalo skrben,
da je zanemaril skrb za
lastno življenje; neprestano je
pomagal bolnikom v bolnici,
nazadnje se je sam
zrušil; zavistna smrt: živa žrtev
tebi v marcu; ti, popotnik, za
to apostolsko delo prosi tudi za
večni počitek.

8.12 DONAUWÖRTH, NAGROBNIK V CERKVI

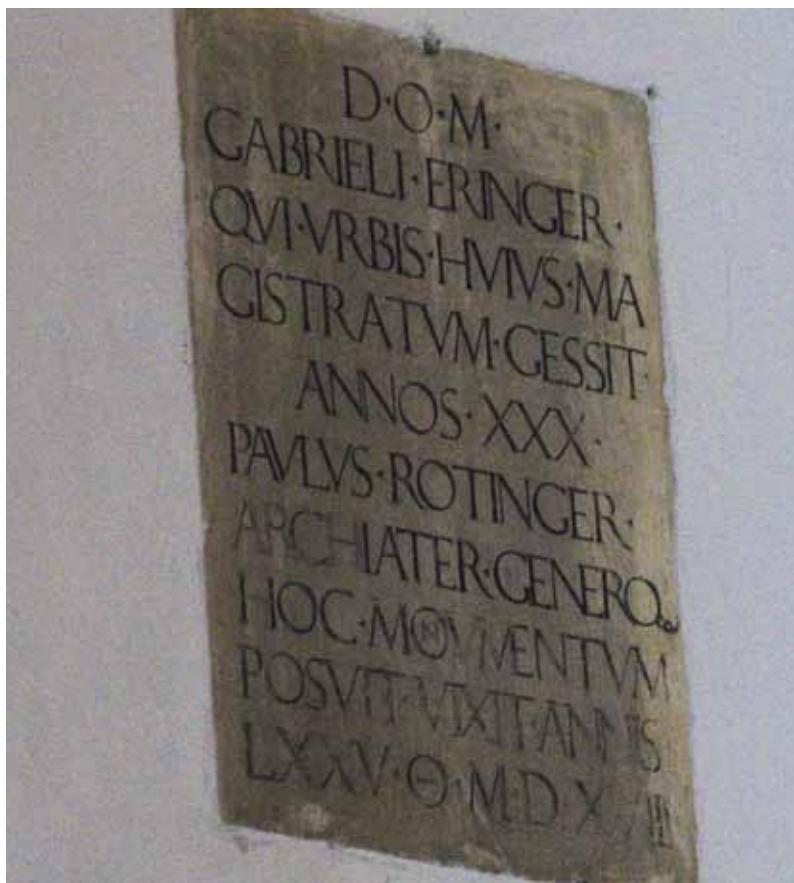
LAPIDES QVATVOR
SEPULCRALES E DOMO
TEVTONICA WERDENSI
HEV NVNC PROFANA
GRATI CIVES HVC
TRANSTVLERE NE PEREAT
MEMORIA
TANTORVM VIRORVM
ANNO DOMINI
MDCCCXXXVII

Štiri nagrobne kamne
so iz Tevtonske hiše v
Donauwörthu, ki je sedaj
na žalost posvetna, hvaležni
državljeni prenesli sem,
da ne bi preminil spomin
na tako velike može. Leta
Gospodovega 1837.

8.12 ne memoria pereat:

- Primeri finalnih odvisnikov so tudi v 6.13, 9.1, 9.7.

8.13 NÖRDLINGEN, PLOŠČA V CERKVI

D(EO) O(PTIMO)
M(AXIMO) GABRIELI
ERINHER QVI VRBIS
HVIVS MAGISTRATUM
GESSIT ANNOS XXX
PAVLVS ROTINGER
ARCHIATER GENERO HOC
MONVMENTVM POSVIT
VIXIT ANNIS LXXV O(BIIT)
MDXVIII

Bogu Najboljšemu
Največjemu.
Gabrijelu Erinherju, ki je 30 let
opravljal službo župana tega
mesta, tastu, je ta spomenik
postavil nadzdravnik Pavel
Rotinger; živel je 75 let, umrl
1518.

8.13 vixit annis:

- Kateri sklon se praviloma uporablja na vprašanje *kako dolgo?* cf. 8.17

genero:

- Bodi pozoren na podobne besede: gener, eri m, gens, gentis f, genus, eris n, genu, genus n!

8.14 BERLIN, PROČELJE HUMBOLDTOVE UNIVERZE

NUTRIMENTUM SPIRITUS

Hranilo duha

8.14 nutrimentum:

- Samostalnik je izpeljan iz glagola nutrio 4.
- Poznaš kak sinonim?
- Kaj je Alma mater?

8.15 PASSAU, SLIKA V GRAJSKEM MUZEJU

NON VI SED AMORE
LEOPOLDUS ERNESTUS
CARDINALIS de
FIRMIAN EPISCOPUS
& S(ACRI) R(OMANI)
I(MPERII) PRINC(EPS)
PASSAU(ENSIS) HANC
DOMUM POSITO PRIMO
LAPIDE a FUNDAMENTIS
EXTRUCTAM,
CURANDIS PAUPERIBUS
INFIRMIS INSIGNI
IN HUMANITATEM
BENEFICIO CONSTITUIT,
APERUITque DIE 12a IUNII
ANNO 1775

Ne s silo, temveč z ljubeznijo.
Kardinal Leopold Ernest pl.
Firmian, passavski škof in knez
Svetega rimskega cesarstva,
je to hišo, potem ko je položil
prvi kamen, zgradil iz temeljev,
da bi poskrbel za reveže in
bolnike; postavil z znamenito
dobroto do človeštva in odprl
12. junija leta 1775.

8.15

- Poišči vse participi in določi njihovo sintaktično funkcijo!

8.16 PASSAU, PLOŠČA V STOLNICI

IN PIAM MEMORIAM
EXCELENTISSIMI ET
REVERENDISSIMI DOMINI
ANTONII DE HENLE
EPISCOPI QVI EX DIOCESI
AVGVSTANA ORIVNDVS
DIE 16 IVNII 1901 IN HAC
ECCLESIA CATHEDRALI
CONSECRATVS DIOCESI
PASSAVIENSI PER
QVINQVE ANNOS
FELICITER PRAEFUIT
ATQVE DIE 18.
OCTOBR(IS) 1906 AD
SEDEM RATISBONENSEM
TRANSLATVS SVMMIS
DE EADEM DIOCESI
MERITIS INSIGNIS DIE
11. OCT(OBRIS) 1927
IMPROVISA MORTE
AD SVMMVM ET
AETERNVM MIGRAVIT
PASTOREM VIVAT IN DEO

V spoštljiv spomin
prevzvišenemu in prečastitemu
gospodu Antonu pl.

Henleju, škofu, ki je izviral
iz augsburške škofije, bil 16.
junija 1901 v tej stolni cerkvi
posvečen in je nato pet let
srečno načeloval passavski
škofiji; 18. oktobra 1906 je bil
premeščen na regensburški
 sedež, kjer je bil znan po
največjih zaslugah do iste
škofije; 11. oktobra 1927 se je
zaradi nenadne smrti preselil
k najvišjemu in večnemu
pastirju. Naj živi v Bogu.

**8.17 TRIER,
STAVBA (ZAVAROVALNICA) NA GLAVNEM TRGU**

AUXILIUM SUIS
CONFIDENTIBUS

ANTE ROMAM TREVIRIS
STETIT ANNIS MILLE ET
TRECENTIS.

PERSTET ET AETERNA
PACE FRVATVR, amen.

Pomoč njim, ki nam zaupajo;
Trier je stal pred Rimom tisoč
tristo let. Naj obstane in uživa
večni mir. Amen.

9. POGLAVJE

FRANCIJA IN ŠVICA

9.1 CHAMONIX (FRANCIJA), NAGROBNIK OB CERKVI

FRANÇOIS J. DEVOUSSOUD
MDCCCXXXI — MDCCCCV

VIRO INTEGRO COMITI
AMICO SODALI JUCUNDO
DILECTO DESIDERATO
DUCI SAGACI INDOMITO
PER XL ANNOS SPECTATO
NE TANTAE VIRTUTIS
MEMORIA ET EXEMPLUM
PERDERETUR HUNC
LAPIDEM NONNULLI
EX AMICIS QUOS SAEPE
INTER ALPIUM JUGA ET
CAUCASI NIVES DUXERAT
PONENDUM CURAVERUNT

Neoporečnemu možu,
spremljevalcu, prijatelju,
tovarišu, prijetnemu,
spoštovanemu, zaželenemu,
bistremu, neukrotljivemu
vodniku, 40 let znamenitemu,
so ta kamen, da se ne bi izgubil
spomin na tolikšno vrlino in
zgled, dali postaviti nekateri
med prijatelji, ki jih je pogosto
vodil med vrhovi Alp in med
ledeniki Kavkaza.

FRANÇOIS J. DEVOUSSOUD
1832 – 1905

9.2 BASTIA (KORZIKA), PLOŠČA V CERKVI

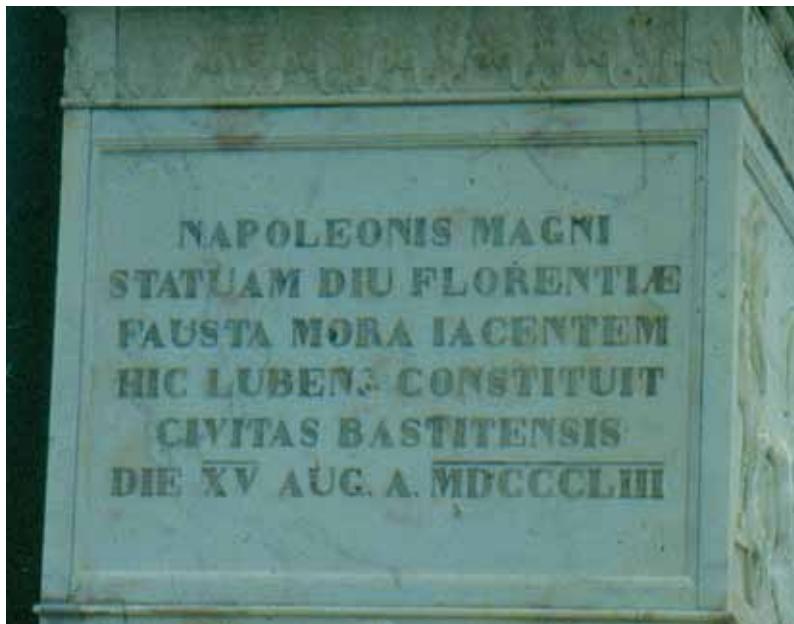

D(EO) O(PTIMO)
 M(AXIMO)
 SACELLVM HOC
 IN HONOREM B(EATAE)
 M(ARIAE) VIRGINIS DE
 MONTE CARMELO
 R(EVERENDUS)
 D(OMINUS) VINCENTIVS
 RIGO PRAEPOSITVS HVJVS
 ECCLESIAE S(ANCTI)
 JOANNIS BAPTISTAE
 AERE PROPRIO ERIGI
 CVRAVIT
 POSTEA BELLO DIRVTVM
 MVNIFICENTISSIMVS VIR
 PAVLVS FRATANI
 PRO SVA PIETATE ERGA
 DEIPARAM
 SPLENDIDIVS RESTITVIT
 ANNO DOMINI
 MDCCCCXLIV.
 PROCVRATORES GRATI
 ANIMI MONVMNTVM
 DICARVNT

9.2 dicarunt:

- Kako bi se glasila »šolska« oblika?

Bogu Najboljšemu Največjemu
 To svetišče je v čast blaženi
 Devici Mariji s Karmelske
 gore dal na svoje stroške
 postaviti prečastiti gospod
 Vincenc Rigo, prošt te cerkve
 sv. Janeza Krstnika; pozneje ga
 je, ko je bilo porušeno v vojni,
 nadvse darežljiv gospod Pavel
 Fratani s pobožnostjo do božje
 Matere sijajneje obnovil leta
 Gospodovega 1944. Skrbniki
 so hvaležnega srca posvetili
 spomenik.

**9.3 BASTIA,
PODSTAVEK NAPOLEONOVEGA SPOMENIKA**

NAPOLEONIS MAGNI
STATUAM DIU
FLORENTIAE FAUSTA
MORA IACENTEM HIC
LUBENS CONSTITUIT
CIVITAS BASTITENSIS DIE
XV. AVG(USTI) A(NNO)
MDCCCLIII

Kip Napoleona Velikega, ki mu je bilo po srečnem naključju dano dolgo ležati v Firencah, je tukaj z veseljem postavilo mesto Bastia, dne 15. avgusta leta 1853.

9.4 BASTIA, PODSTAVEK NAPOLEON. SPOMENIKA

HORTANTE CORSICÆ
GENIO OB PATRIAM
HUMANAË GLORIAE
AD CULMEN EVECTAM
ET QUASI GENTIUM
PRINCIPATU DONATAM

Ob spodbudi korziškega
genija zaradi domovine, ki je
bila povzdignjena do vrhunca
človeške slave in tako rekoč
obdarjena s prevlado nad
narodi.

9.4

- Poišči oba participia perfekta in odnosnico, na katero se nanašata!

9.5 BASTIA, VHOD V MESTO

— LIBERTAS —
POMPEIVS IVSTINIANVS
COMM(ERCI)S OPPIDVM
VERSATILI PONTE
MVNIVIT ANNO MDXCVIII

- Svoboda - Pompej Justinian
trgovec je mesto zavaroval z
dvižnim mostom leta 1598.

9.5 versatili ponte:

- Slovensko rečemo dvižni most; od kod pride pridelnik versatilis?

9.6 TOULOUSE, BAZILICA ST. SERNIN**9.6**

- Poišči vse partice!

IOHAN(NES) MAR(TINVS)
 IOSE(EPHVS) HENR(ICVS)
 BERGER
 ARCHIDIOECESIS
 TOLOSANAЕ VICARIIVS
 GENERALIS
 VENERABILIS CAPITVLI
 METROPOLITANI
 PRAEPOSITVS
 IVRIS CIVILIS OLIM
 ANTECESSOR
 DIVINARVM
 HVMANARVMQVE RERVM
 NOTITIA POLLENS
 GRANDIVM VIRTVTVM
 MERITIS ENITVIT
 CVLTOR NAVVS IN VINEA
 DOMINI
 BENEFICENTIA ET PIETATE
 ATTENTATA FAVSTE
 OPERA
 MAGNA CVM LAVDE
 PERFECIT
 AETERNI BRAVII SPE
 SVFFVLTVS
 DIEM SVPREMVM
 EGENORVM LVCTV
 DONATVS, EXPLEVIT
 XI CAL(ENDAS)
 AVG(VSTAS) MDCCCLI
 VERENDA ILLIVS OSSA
 IN HOC COENOBIO
 INDEFESSAE CHARITATIS
 MONVMENTO
 DOLENTER EXCEPTA
 FILIALI TVTANDA STVDIO
 PIE ASSERVANTVR

Janez Martin Jožef Henrik Berger, generalni vikar nadškofije Toulouse, častiti prošt metropolitanskega kapitla, nekoč učitelj civilnega prava, silen v poznavanju verskih in človeških zadev, je zablestel zaradi velikih kreposti; bil je marljiv delavec v Gospodovem vinogradu, z dobrotljivostjo in pobožnostjo je srečno začeta dela z veliko pohvalo dokončal; ob upanju na večno plačilo je dopolnil zadnji dan 22. julija 1851, pri čemer so reveži žalovali; njegove spoštovanja vredne kosti so bile v tem samostanu, spomeniku neutrudne ljubezni, z žalostjo sprejete v varstvo in so s sinovsko skrbjo spoštljivo shranjene.

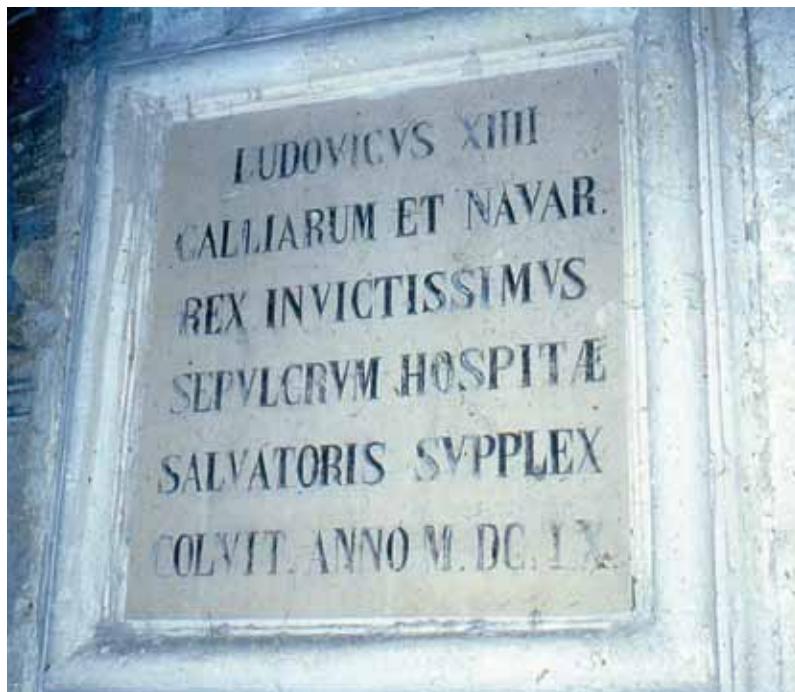
9.7 TARASCON, KRIPTA CERKVE SV. MARTE

CIRCA ANNUM DOMINI D
CHLODOVEVS QUI PRIMUS
E FRANCORUM REGIBUS
CHRISTO
NOMEN DEDIT
GRAVISSIMO RENUM
DOLORE VEXATUS B.
MARTHE SEPULCHRVM
SVP(P)LEX ACCESSIT
EOQUE PLENAM
RET(T)ULIT SANITATEM
- IN PERPETVAM REI
MEMORIAM
B. MARTHE ET LOCO
TARASC(ON) III MIL(IUM)
SPATIUM IN GIRO
TERRAM VILLAS CASTRA
DEDIT SVI ANNVL
CIHROGRAFO,
NE LAICALI POTESTATI
SVBDERETUR PRAECEPIT.

Okrog leta Gospodovega 500
je Klodvik, ki je prvi med
frankovskimi kralji sprejel
Kristusa, zaradi strašnih
bolečin v ledvicah ponižno
proseč obiskal grob blažene
Marte in nato povsem
ozdravel. V večen spomin
stvari je bl. Marti in kraju
Tarascon v krogu treh milij
podaril zemljišče, hiše in
utrdbe, kar je dal potrditi s
svojim pečatnikom, da bi ne
bila podložna posvetni oblasti.

9.8 TARASCON, KRIPTA CERKVE SV. MARTE

LUDOVICVS XIII
GALLIARUM ET NAVAR(AE)
REX INVICTISSIMVS
SEPVLCRVM HOSPITAE
SALVATORIS SVPPLEX
COLVIT ANNO M.DC.LX.

Ludvik XIV., najbolj nepremagljiv kralj francoskih (dežel) in Navare, je grob Odrešenikove gostiteljice ponižno počastil leta 1660.

9.9 LUGANO (ŠVICA), MESTNA HIŠA

AERE CIVIVM CONDITVM
ANNO MDCCCLXXXIV
IN LEGIBUS LIBERTAS;
QVID LEGES SINE
MORIBUS; ET FIDES SINE
OPERIBUS

Postavljeno z denarjem
državljanov leta 1844.
V zakonih svoboda. Kaj bi
zakoni brez morale? In vera
brez dobrih del?

9.10 APPENZELL, URA NA ZVONIKU

S(ANCTUS) MAURITIUS
PROTEGAT NOS

Sveti Mavricij naj nas varuje.

/na sami uri:/ UNA EX
MULTIS UNA ULTIMA

Ena od mnogih, ena (bo)
zadnja.

9.10 protegat:

- Katere sestavljenke in izpeljanke glagola tego 3 poznaš?

9.11 LUZERN, OB VHODU V JEZUITSKO CERKEV

S(ENATUS) P(OPULI)
Q(UE) LVCERNENSIS
MVNIFICENTIA COEPTVM
M.DC.LXVII

Začeto z darežljivostjo
lucernskega senata in ljudstva
1667.

9.12 LUZERN, OB VHODU V JEZUITSKO CERKEV

PIORVM SVBSIDIO ET
LIBERALITATE CONDITVM
M.DCLXXIII

Postavljeno s podporo in
radodarnostjo vernikov 1673.

9.12 conditum:

- Particip perfekta glagolov condo 3 in condio 4 se enako napiše; kako sta participa naglašena?

KAZALO

NEKAJ SPLOŠNIH PODATKOV O LATINSKIH NAPISIH	4
PRIČUJOČA ZBIRKA NAPISOV	5

1. POGLAVJE

SLOVENIJA: GORENJSKA IN PRIMORSKA	7
1.1 Mali Triglav, spominska plošča	7
1.2 Koprivnik v Bohinju, nagrobnik na pokopališču - 1922	8
1.3 Brezje na Gorenjskem, Marijin oltar	9
1.4 Stražišče pri Kranju, Križnarjeva pot	10
1.5 Jeprca, slika svetega Miklavža - 1722	11
1.6 Trata pri Velesovem, nad vhodom v cerkev – 1756	11
1.7 Bukovščica, nagrobna plošča na steni cerkve sv. Klemena	12
1.8 Breznica na Gorenjskem, spominska plošča v cerkvi -1830	13
1.9 Lom pod Storžičem, nagrobna plošča ob cerkvi	14
1.10 Bohinj, spominsko obeležje ob izviru Savice	14
1.11 Naklo, nad vhodom v župnijsko cerkev – 1755	15
1.12 Železniki, pročelje župnijske cerkve	15
1.13 Cerkle na Gorenjskem, vhod v župn. cerkev – 1783	16
1.14 Postojna, vhod v jamo	16
1.15 Nanos, cerkev sv. Hieronima, okno ob vhodu	16
1.16 Goče, pokopališče	17
1.17 Vipava, pokopališče, grobnica rodbine Lavrin	18
1.18 Vipava, pokopališče, grobnica rodbine Lavrin	19
1.19 Vipava, vhod v kapelo na pokopališču - 1824	19
1.20 Vipavski križ, vodnjak na grajskem vrtu - 1758	20
1.21 Solkan, spomenik na glavnem trgu	20
1.22 Otlica, župnijska cerkev	21
1.23 Sveta gora pri Gorici, na pročelju cerkve	22
1.24 Sveta gora pri Gorici, nagrobna plošča	22
1.25 Sveta gora pri Gorici, nagrobna plošča	23
1.26 Dobrovo v Brdih, stopnišče gradu - BAGUER	24
1.27 Kostanjevica na Krasu, zvon pred cerkvijo	24
1.28 Koštabona, nagrobnik ob cerkvi	25
1.29 Kojsko v Gor. Brdih, spominska plošča v župnijski cerkvi	26
1.30 Kanal ob Soči, Neptunov vodnjak – 1815	27
1.31 Godovič, vhod v cerkev – 1753	27

2. POGLAVJE

SLOVENIJA: LJUBLJANA IN DOLENJSKA	28
2.1 Robbov vodnjak	28
2.2 Tromostovje	28
2.3 Stolnica, sončna ura	29
2.4 Cesta dveh cesarjev, spominsko obeležje	29
2.5 Cerkev Device Marije v Polju, nad vhodom – 1897	30
2.6 Navje, nagrobnik A. T. Linharta	31
2.7 Navje, nagrobnik Janeza Kersnika	32
2.8 Navje, nagrobnik Jerneja Kopitarja	33
2.9 Žale v Ljubljani, del nagrobnika	34
2.10 Homec pri Kamniku, nagrobna plošča ob vhodu v cerkev	35
2.11 Homec pri Kamniku, spominska plošča ob vhodu v cerkev – 1895, 1896, 1897	36
2.12 Polhov Gradec, spominsko obeležje ob poti na Polhograjsko goro	37
2.13 Krka na Dolenjskem, vhod v cerkev	38
2.14 Šentrupert na Dolenjskem	39
2.15 Vesela gora pri Šentrupertu, vhod v cerkev – 1729	40
2.16 in 2.17 Vesela gora pri Šentrupertu, podstavka kipov angelov – obakrat 1735	40
2.18 Prelesje nad Šentrupertom, napis na starem zvonu	41
2.19 Novo mesto, stolnica sv. Nikolaja – 1901	41

3. POGLAVJE

SLOVENIJA: Štajerska in Prekmurje	42
3.1 Celje, vhod v cerkev sv. Jožefa – 1680	42
3.2 Šmarje pri Jelšah	43
3.3 Babna gora, stranski oltar	44
3.4 Rogaška Slatina, podstavek kipa sv. Janeza Nepomuka v zdraviliškem parku – 1732	45
3.5 Olimje pri Podčetrtek, vhod v lekarno	46
3.6 Olimje, lekarna	46
3.7 Olimje, lekarna, rimski zdravnik Galen	47
3.8 Olimje, orgle v cerkvi - 1765	47
3.9 Olimje, slika sv. Janeza Nepomuka v cerkvi – 1734	48
3.10 Olimje, lekarna, Noe	48
3.11 Maribor, Slomškov trg – 1996	49

3.12	Maribor, podstavek znamenja na Glavnem trgu – 1991	49
3.13	Maribor, cerkev ob Glavnem trgu – 1909	50
3.14	Ruše pri Mariboru, vhod v župnišče – 1783	51
3.15	Ruše pri Mb, prva postaja križevega pota na zunanjji steni cerkve - 1740	51
3. 16	Radenci, vhod v kapelo sv. Ane	52
3.17	Radenci, plošča v kapeli sv. Ane	53
3.18	Dobrovnik, Jakobov dom – 2008	54
3.19	Šmartno na Pohorju, nagrobnik na cerkvi – 1777	55
3.20	Laško, slika sv. Frančiška Ksaverija v cerkvi – 1731	56
3. 21	Slovenska Bistrica, krstni kamen v župnijski cerkvi – 1785	57

4. POGLAVJE

	AVSTRIJA	58
4.1	Osoje / Ossiach, spominsko obeležje Boleslavu Drznemu	58
4.2	Osoje / Ossiach, spominsko obeležje Boleslavu Drznemu	59
4.3	Osoje / Ossiach, napis pod sliko Boleslava Drznega	60
4.4	Osoje / Ossiach, vhod v samostan – 1866	61
4.5	Osoje / Ossiach, vhod v cerkev – 1741	61
4.6	Osoje / Ossiach, nagrobnik v cerkvi	62
4.7	Osoje / Ossiach, nagrobnik v cerkvi	63
4.8	Osoje / Ossiach, nagrobnik v cerkvi	64
4.9	Osoje / Ossiach, nagrobnik v cerkvi – 1737	65
4.10	Gospa Sveta / Maria Saal, nagrobnik na steni cerkve	66
4.11	Gospa Sveta / Maria Saal, nagrobnik na steni cerkve	66
4.12	Gospa Sveta / Maria Saal, nagrobnik na steni cerkve	67
4.13	Tinje / Tainach, nagrobnik v pokopališki kapeli	68
4.14	Globasnica / Globasnitza, nagrobna plošča v cerkvi	70
4.15	Globasnica / Globasnitza, nagrobna plošča v cerkvi	71
4.16	Djekše / Diex, na steni cerkve – 1778	72
4.17	Kolbnica / Kolbnitz, ob spodnji postaji zobate železnice na Reisseck	73
4.18	Kolbnica / Kolbnitz, ob spodnji postaji zobate železnice na Reisseck	74
4.19	Gostišče na turski avtocesti, sončna ura	75
4.20	Innsbruck, hiša s t.i. Zlato strešico - 1671	75
4.21	St. Florian (Gornja Avstria), vhod v samostan – 1724	76
4.23	Straßen (Vzhodna Tirolska), vhod v cerkev – 1769	77

5. POGLAVJE**ITALIJA: JUŽNA TIROLSKA**

5.1	Innichen / San Candido, vhod v cerkev – 1760	78
5.2	Innichen / San Candido, del nagrobne plošče na pokopališču	79
5.3	Innichen / San Candido, del nagrobne plošče na pokopališču	80
5.4	Taisten / Tesido, na stropu cerkve – 1771	81
5.5	Geiselsberg / Sorafurcia, ura na zvoniku – 1996	82
5.6	Brixen / Bressanone, nad vhodom v stolnico	82
5.7	Brixen / Bressanone, križni hodnik ob stolnici	83
5.8	Brixen / Bressanone, križni hodnik ob stolnici	84
5.9	Neustift / Novacella (pri Brixnu), predverje samostanske cerkve	85
5.10	Neustift / Novacella, samostanska cerkev	86
5.11	Neustift / Novacella, kapela ob samostanski cerkvi	87
5.12	St. Andrä / S. Andrea, pokopališče ob cerkvi	88
5.13	St. Andrä / S. Andrea, na cerkvenem stropu – 1757	89
5.14	Sand in Taufers / Campo Tures, spomenik na pokopališču	90
5.15	Meransen / Maranza, nagrobna plošča ob cerkvi	91
5.16	Sterzing / Vipiteno, vhod v cerkev	92
5.17	Bozen / Bolzano, spominska plošča na cerkvi	93
5.18	Meran / Merano, ura na zvoniku cerkve sv. Jakoba	94
5.19	Meran / Merano, stavba na osrednjem trgu	95
5.20	Dorf Tirol, pokopališče	96
5.21	Mölten / Meltina, plošča na cerkvi	97
5.22	Prelaz Falzarego (2105 m)	98

6. POGLAVJE**ITALIJA: RIM, UMBRIJA, KAMPANIJA**

6.1	Rim, pročelje bazilike Sv. Petra	99
6.2 – 5	Rim, podstavek obeliska na Trgu Sv. Petra	100
6.6	Rim, Fontana di Trevi	102
6.7	Rim, Fontana di Trevi	103
6.8	Rim, Panteon	104
6.9	Podstavek obeliska pred Panteonom	104
6.10	Rim, Konstantinov slavolok	105
6.11	Rim, Titov slavolok	106
6.12	Rim, Sveti Pavel zunaj obzidja, podstavek Pavlovega kipa	106
6.13	Sveti Pavel zunaj obzidja, križni hodnik	107
6.14	Rim, podstavek obeliska s slonom na Minervinem trgu	108

6.15	Rim, Trinita' dei Monti (»Španske stopnice«), ob vznožju stopnic.....	109
6.16	Neapelj, stari grad.....	110
6.17	Neapelj, kraljevska palača.....	111
6.18	Amalfi, nagrobnik v cerkvi.....	112
6.19	Amalfi, trg pred stolnico.....	113
6.20	Ravello, križni hodnik samostana – sedem poglavitnih grehov.....	114
6.21	Assisi, vodnjak.....	115
6.22	Rocca Porennna, sončna ura.....	116
6.23	Caserta, kraljevska palača.....	117
6.24	Caserta, preddverje kraljevske palače – podstavek Herkulovega kipa.....	118

7. POGLAVJE

ITALIJA: FURLANIJA, VENETO, EMILIA ROMAGNA	119	
7.1	Trst, stolnica sv. Justa, plošča na pročelju.....	119
7.2	Trst, cerkev sv. Antona, nad vhodom.....	120
7.3	Trst, vodnjak na Trgu republike – 1751.....	121
7.4	Trst, vodnjak na Trgu republike.....	122
7.5	Trst, notranjost cerkve svetega Jakoba.....	123
7.6	San Apollinare in Classe.....	124
7.7	San Apollinare in Classe.....	125
7.8	Ravenna, vhod v Dantejevo grobničo.....	126
7.9	Ravenna, Dantejeva grobniča, plošča na zunanji steni.....	127
7.10	Ravenna, sarkofag ob Dantejevi grobniči.....	128
7.11	San Marino, pročelje cerkve.....	129
7.12	Rimini, stavba gledališča.....	130
7.13	Rimini, stavba gledališča.....	131
7.14	Padova, cerkev svetega Kancijana in tovarišev.....	132
7.15	Padova, podstavek kipa v parku pred cerkvijo sv. Antona Padovanskega.....	133
7.16	Padova, trg ob sedežu univerze.....	134
7.17	Gorica, vhod v jezuitsko cerkev – 1723.....	135
7.18	Čedad / Cividale, podstavek Cesarjevega kipa.....	136
7.19	Čedad / Cividale, podstavek Cesarjevega kipa.....	136
7.20	Cividale / Čedad, vhod v samostan.....	137
7.21	Pevma / Piuma, napis na zvonu ob kostnici.....	138
7.22	Oslavje / Oslavia, nad vhodom v kostnico.....	139
7.23	S. Nazario / Marija na Vejni, stranski oltar.....	139

7.24	Resiutta / Na Bili, ura na cerkvenem zvoniku	140
7.25	Moggio / Mužac, sončna ura ob nekdanjem samostanu	141
7.26	Parma, ura na hodniku samostana	142
7.27	Illegio, ura na zvoniku	143

8. POGLAVJE**NEMČIJA** **144**

8.1	Augsburg, vhod v »Fuggerei«	144
8.2	Augsburg, portret cesarja Maksimilijana v Fuggereiu	145
8.3	Augsburg, balkon mestne hiše	146
8.4	Augsburg, kripta v stolnici	147
8.5	Dresden, Zwinger	148
8.6	Dresden, zvonik stolnice	149
8.7	Wittenberg, vhod v dvorno cerkev	150
8.8	Tübingen, stolnica - nagrobnna plošča Petra Pavla Vergerija	151
8.9	Würzburg, utrdba Marienberg	152
8.10	Rothenburg ob der Tauber, mestna hiša	153
8.11	Donauwörth, nagrobnik v cerkvi – 1743	154
8.12	Donauwörth, nagrobnik v cerkvi	156
8.13	Nördlingen, plošča v cerkvi	157
8.14	Berlin, pročelje Humboldtove univerze	158
8.15	Passau, slika v grajskem muzeju	159
8.16	Passau, plošča v stolnici	160
8.17	Trier, stavba (zavarovalnica) na glavnem trgu	161

9. POGLAVJE**FRANCIJA IN ŠVICA** **162**

9.1	Chamonix (Francija), nagrobnik ob cerkvi	162
9.2	Bastia (Korzika), plošča v cerkvi	164
9.3	Bastia, podstavek Napoleonovega spomenika	165
9.4	Bastia, podstavek Napoleon. spomenika	166
9.5	Bastia, vhod v mesto	167
9.6	Toulouse, bazilika St. Sernin	168
9.7	Tarascon, kripta cerkve sv. Marte	170
9.8	Tarascon, kripta cerkve sv. Marte	171
9.9	Lugano (Švica), mestna hiša	172
9.10	Appenzell, ura na zvoniku	173
9.11	Luzern, ob vhodu v jezuitsko cerkev	174
9.12	Luzern, ob vhodu v jezuitsko cerkev	175